

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatal
illető előfizetés, hirdete-
mény, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Békesség a földön.

Krisztus urunk születésének ünnepe juttatja eszünkbe az angyalok eme mondását, mellyel az emberek örömét a világra szóló esemény felett akarták tolmácsolni. Mi is volna kívánatosabb e földön a jó emberek között, mint a békesség?

De hol találjuk e békét? Talán a politika, a társadalom terén? Ott, hol a pártok dultak, a szenvedélyek uralkodnak, vagy ott, hol az irigység, a nagyraugrás, a kiméletlenség ütötte fel tanyáját?

Nem mutat-e még mai nap is a felfegyverkezett béke arra, hogy verejtékünkkel szerzett filléreinket oda kell áldoznunk, hogy ezt a drága békét fentartsuk. Európa négy millió katonája felemészti a munka drága gyümölcsének nagyobb részét, holott a népek békét és csak békét kívánnak!

Jól tudta azon ismeretlen kéz, mely a veszt-fáli békét a békekötő terem falának oldalára odairta: „Pax optima rerum.“ milyen áldás a béke a 30 évig dúló háború után! Áldás mindenkire: a tudósra, iparosra, kereskedőre és a földmivésre nézve, mindenki csak békében látja fárasztó munkásságának sikerét biztosítva és nem a háborúban. De ama mutatkozó vészjelek keleten nem fogják-e megzavarni ezt a drága békét? Ki tudja, ki mondhatja meg, mit rejt a jövő magában? „Es kann der Frömmste nicht im Frieden bleiben, wenn es dem bösen Nachbar nich gefällt!“

Tehát szuronysegezve egymás ellen marcangoljuk egymást? vagy nyújtunk jobbot még elleneinknek is, mint azt az mondá, a kinek születése alkalmára az égi lények a földön való békességet hirdették?

De hol keressük és találjuk mi ezt a békét,

mely az ember jobb természetének megfelel? — Egyedül a családban!

A karácsony a család ünnepe. A karácsonyfa, a karácsonyi ajándékok a gyermekek ünnepe. A gyermekekben pedig a szülők találják fel örömmüket, a gyermekek képezik a család egyik részét. Mi öregek körülálljuk a karácsonyfát és a gyermekek örömeiben találjuk saját örömünket és ez a mi családi ünnepünk, mely békét áraszt a földön. Itt van békesség és sehol másutt.

Mi azért a Megváltó születését ezen értelemben fogjuk fel, a karácsony ilyen értelemben lesz nekünk a békesség ünnepe. — 400 millió keresztény örül ezen ünnepnek és ad hálát Istennek, hogy az emberek iránti szeretetből küldé a Megváltót a világra ezen szeretet zálogául.

De mi se legyünk háládatlanok, keressük a békét ott, a hol van és élvezzük úgy, a mint maga a gondviselés is kívánja: szeretetben egymás között.

A karácsony tehát a szeretet ünnepe is. Azon szeretet, mely az önérzést teljesen kizárja s mely a szülőket a gyermekekhez, a gyermekeket a szülőkhöz a polgártársat a polgártársához szorosabban fűzi. Ez azon erkölcsi hatalom, mely a világot legyőzi s melynek erejét a Krisztus előtti idő ilyen kiterjedésben és tisztaságban nem ismerte. Ezen tiszta szeretet csak békességet fog hirdetni e földön és soha sem háborút.

S valamint az angyalok Krisztus születése alkalmával örömlüknek énekekben adták kifejezést, úgy mi is zengjük ez alkalommal háládatos szívvel: „Dicsőség a magasban lakó Istennek!“

* *

Folytatólagos városi közgyűlés. A regálé illetve a városi épületek bérbeadására vonatkozólag [nem jutott megállapodásra a városi képviselőtestület 23-iki közgyűlése, s ezért f. hó 27-ikén folytatólagos képviselőtestületi közgyűlés lesz, melyen a bérlet kérdése végleges döntés alá kerül.

Szemle.

Kerek számban épen egy esztendője annak, hogy a 96-iki költségvetés rémeket rajzol a város atyáinak szeméi elé. Attól lehetett tartani, hogy a pótdó prése kegyetlenül meglapítja a polgárság amugy is elég lapos pénzes erszényét, s ime, mire kenyértörésre kerül a dolog, kizül, hogy a jövő évben egy hunczut garassal se fizetünk nagyobb pótdótot, mint az idén. Honnan vették azt az ördögös mesterséget, melylyel a kiadásokat annyira le tudták szállítani, hogy épen csak egy paraszt-hajszál hijja annak, hogy a mérleg nem plusszal záródik? Erre azért vagyunk oly kíváncsiak, mert azt a pénzügyi kapacitást szeretnők a gimnázium budgetjének összeállításánál is fő-főtanácsadónak megnyerni.

Rosz nyelvek azt beszélnek, hogy az egész fináncpolitika titka a legközelebbi városi restaurációban rejlik. Van valami a dologban; mert nem tagadja senki, hogy a pénzügyi helyzet statusquoja csak jóhatással lehet minden választó polgárra s legszebb alkotmányos jogának gyakorlása alkalmával nem lesz oka szavazatát a mostani állapot megváltoztatásának céljából felhasználni.

Hanem azért a szemétdó kulesának megállapításában nem látjuk a demokratikus elvek érvényesülését. Mert ha egy szoba után fizetünk 70 krajczárt s minden további szoba után 20 krajczárt: itt ismét a szegényebb polgárok lesznek aránytalanul megróva. A négy szoba kényelmét élvező ur aránylag épen tíz krajczárral fog kevesebb adót fizetni mint a kutyástul-maeskástul egy szobában kényelmetlenkedő földi halandó.

*

T A R C Z A.

Fényképed előtt.

Kiesiny papir vagy. Elmerengve nézlek
Előtted állva mégis oly soká!
S szerelmem most, e perczben újra éled.
S reptőlök messze. Vajj! hová . . . hová . . . ?

A multba szállok vissza röpke szárnyon.
S előttem állsz, mint most, fényképeden,
Kiesiny papir vagy; mégis rajtad látom
Egész világom, üdvöm, mindenem!!

Harmatzy Loránt.

Magyarország millenniuma.

Irta: BÁRSONY ISTVÁN.

II

A magyar millenáris kiállítás első része után a második rész ismertetésére kell még rátérnünk.

Ez a második rész már a mai napé.

A mai élet, a mai nép, a mai ipar és kereskedelem az, a mely a maga számára foglalta le.

Ott lesz a művészeti kiállítás, a mely a magyar festők, szobrászok és írók alkotásainak az otthona. A sajtó számára külön pavillon épült, ezernél több újság lesz benne állandóan s könyveket és hírlapokat nyomtatnak majd ott, annak szeme előtt. A közönségnek lesz olvasóterme; posta, távirat, telefon, minden ponton rendelkezésre fog állani.

Az ünnepélyek esernokában lesznek a hangversenyek, diszülések, és a kongresszusok; ezekről ugyancsak kellett gondoskodni, mert a kiállítás folyamán több mint száz mindenféle kongresszus fogja üléseit tartani Budapesten.

A kiállítás kereskedelmi része szintén a magyar viszonyokat tünteti majd fel. Látunk ott régi, félszázad előtti kereskedelmi irodát, amilyen akkor volt, mikor a magyar kereskedelem még bölesőkorát élte; s ott lesz mellette a mai nagy és erős kereskedelem egy megfelelő tágas és pompás irodában. A kit a kiállításnak ez a része vonz, annak bármely perczben szolgálatára lehet a kereskedelmi muzeum tudakozódó irodája. Ilyen tudakozódó és utbaigazító irodáknak különben is bővében lesz a kiállítás.

Mezőgazdák kiállítása, az őstermelés, negyven esar-

nokot fog lefoglalni. Ezekbe lesz beleszorítva a magyar Kánaán minden áldása. Ennek a keretébe fog tartozni az állatkiállítás is, a mely egyike lesz a maga nemében a legteljesebbeknek, az elsőrangúknak.

Az iparkiallítás egy egészen külön világba vezet majd bennünket; a mezők és puszták népének a produktumai után egyszerre egy nagy és gazdag gyárvárosban érzi magát, a ki ide kerül. Az ipar minden fajtája itt lesz egyívő gyűjtve egy óriási gépesarnokkal együtt.

A hadsereg és hadilengérszet kiállítása előtően válik ki a polgári foglalkozások jelvényeinek és eredményeinek a keretéből; a mi harezai fegyvere volt a magyaroknak valaha, azt mind megtaláljuk itt, a hadviselés módjának a jelenítésével egyetemben. A kiállítás területén, a városligeti tavon, egy nagy hadihajó uszik majd teljes felszereléssel s minden képzelhető fajtájú esolnak, bárka és esavagözös lesz ezen a térs állóvízen, a mely még a flumei kikötő kiesinyített mását is befogadja, a tengerparti raktárral s egy kis, működő világítótoronnyal együtt.

Gyönyörű lesz az erdészeti és vadászati kiállítás is. A mi vadja van Magyarországnak, mindent ott látjuk biológiai csoportokban; egy óriási medvét egyebek közt, a mely támadásra készen emelkedik fel; aztán egy hatalmas vadkant, a melyet a kárpáti farkasok éppen megróhannak.

És mind e mellett a sok érdekesség mellett kapunk temérdek olyan látványosságot, a melyek tisztán a vendégek szórakoztatására szánvák. Nagy harezitornák, lovasjátékok, versenyek, velencei éjszakák a tavon, kivilágítás, tűzijáték, nagyszerű villamos szökőkút stb. gazdagítja majd a sok komoly nézni való kifáradt szem élvezeti programját.

S ami tán mindent felül fog mulni eredetiség dolgában az a kiállítás fatuja lesz.

Egy egész község; amelyben van templom, paplak, iskola, község-háza, koremsa és hosszú tarka utcák. De minden épület, minden udvar más és más vidékről van ideolpva: csak abban közösek, hogy magyarországiak valamennyien. Az egyes házak a magok vidéke szerint rendezvék be; butorzat tősgyökeres eredeti, a lakók arról a bizonyos vidékről valók s aszerint ruházkodnak és viselkednek ahogyan odabaza. A magyar-utczából nyulik majd egy tisztán német utca, azután a nemzetiségiek utcaja; ebben a esudálatos faluban napokat eltölthet a tanulmányozással, aki az etnografia iránt érdeklődik.

A kit pedig a sok látni való végre kifárasztott,

Lapunk mai száma a karácsonyi melléklettel együtt nyolcz oldal!

A szemétkihordásról jut eszembe egy krónikás adoma s jó tordaiakról. A városi tanács ülésén arról volt szó, hogy a házak előtti gyalogjárón összegyülemlő hivat hogyan lehetne mentől hamarabb s főleg mentől előbb eltakarítani? Mikor a századik módozat is megbukott, végre felállott egy ezívis s a következő köztetszéssel fogadott indítványt állott elő: hagyja meg a tanács szigoron minden háztulajdonosnak, hogy állítson kapuja elé egy jó nagy furikot. A hó bele esik s a város szolgálai a megtelt furikokat, pár perc alatt elgürítik. Ez lett volna nálunk is a legezéltirányosabb eljárás a szemétkihordására. Minden háztulajdonos csináltatott volna egy furikot, melybe napközben a eselések összehordták volna a szemétket, a városnak pedig e ezétra szerződött napszamosai a szemétket furikot elgurították volna. E módozat szerint az adót ki lehet róni a bírtok arányában, úgy hogy senki sem fizet többet, mint a mennyi dukál.

*

Általános a tisztogatás minden felé. Látszik, hogy az ország nagy ünnepre készül s mint a jó gazdasszony, ki karácsony előtt rendbe hozza családi felszékét: a magyar nemzet is a második ezer év születésnapjára tisztába öltözködik. Először is restaurálja a megyei tisztikart; de mintha e tisztikarnak egyáltalán szennye nem volna: marad minden a régiiben. Soha még ilyen tisztujítás! Alig van vármegye, a hol a virilisek szavazati jogaikkal éltek volna. Csak a névsort olvassák fel s a nagy többség az egész katalogust helyeslő tudomásul veszi s e helyeslése által dokumentálja azt a nézetét, hogy az új érát is régi tisztikar kormányzása alatt akarja megkezdeni. Aztán még mondja valaki, hogy a magyar nemzet nem konzervatív természetű.

De vajjon így lesz-e a városokkal is? Vajjon a mi polgárságunk szintén azt a nézetét fogja dokumentálni, hogy az új érát a régi városi tisztikar kormányzása alatt óhajtja megkezdeni. Én azt hiszem, hogy igen. Mert nem tekintve a régi tisztviselők érdemeit, nem tekintve egy- vagy más tekintetben való fogyatkozásukat, minden szavazásra jogosult polgár szívére fogja tenni kezét mielőtt beadná szavazatát s százszor is meggondolja, hogy elvegye-e annak a régebbi s nagyon is szegényesen dotált tisztviselőjének kenyerét, kinek nyugdíjáról e mai napig elfelejtett gondoskodni.

Lelekiismeretben vágó dolog, melyre az önézetes polgár ember nagy súlyt fektet. *Skiz.*

Városi közgyűlés.

(Decz. 23)

Daczára annak, hogy a város urai jó előre tudták, hogy a jövő évi költségvetésről s egy talán még ennél is fontosabb ügyről, a regálé bérbeadásáról kell határozni: a képviselők a lehető legesekélyebb mértékben érdeklődtek e nagyfontosságú városi ügyek iránt, úgy hogy jóformán csak azon alakokat láttuk a közgyűlési terem rövidebb hátszékében, kiknek szereplését minden fontosabb ügy elintézésében már megszoktuk.

A képviselőtestületnek első határozata az volt, hogy a költségvetési tervezet elbírálása előtt a regálé-ügygyel végezzen. És már-már sanctionálták azt a szerződést, melyet a város e tárgyban Hollender Lajossal és társaival óhajtana megkötöni, midőn Henyey Kálmán városi képviselő Gellmann és társai nevében oly ajánlatot terjesztett a közgyűlés elé, mely a végleges határozatot egy időre felfüggeszti. Utóbb nevezett consorcium ugyanis a rimaszombati regálét s az ezzel kapcsolatos koremsahelyiségeket minden áron magának szeretné megnyerni, e ezétra elérésére direct érintkezésbe lépett a miniszteriummal is, s ámbár jól tudta, hogy a legmagasabb összeg, mely a fogyasztási adókból befolyhat, alig haladja meg a 35000 frtot, a miniszterium előtt mégis 43000 forintos ajánlatot tett. A miniszterium minden valószínűség szerint, a bérbeadás tárgyában a város javára határozott már, mert az ajánlattevőket a maga részéről elutasította, de megengedte, hogy e magas összegű ajánlatot tegyék meg a városnak.

Igy került ez az ügy — még mielőtt a szerződés Hollenderrel s társaival végkép elintéztetett volna — a képviselőtestület elé. A város helyzete a törvényes formák szemelött tartása mellett igen előnyös, amennyiben 4—5000 frt tiszta haszonra van kilátása. A nagy közönség szempontjából azonban az a kérdés merül föl, hogy e magas bérösszeget melyik sinyli meg: a bérlők-e, kik a koczkatásban a merészségig mentek, vagy a fogyasztó közönség, mely e horribilis összeget aprónként lefizeti?

Mi nem foglalkunk el pártállást, de nem hiszszük, hogy e kerületi ügy mindkét fél teljes megelégedésével végződjék; mert a bérlők oly összeget koczkatatnak, mely az eddigi bérösszegeket tetemesen fölülmulja s így, vagy a régi bérösszeg volt neveltséges csekély, s az eddigi bérlők busás jövedelmet raktak zsebre, vagy a mostani oly magas, hogy a meggondolatlan vállalkozók rövid időn belebuknak. De van még egy más

oldala is az éremnek; az ugyanis, hogy az új bérlők oly előnyös vagyoni helyzetben vannak-e, hogy a megajánlott bérösszeget garantírozhatják...? A városnak mindenesetre jól meg kell fontolnia azt, hogy melyik ajánlatot fogadja el s helyesen eszelekedett, midőn a dolog nyélbeütésére egy bizottságot küldött ki, mely az ügy alapos kiismerése után konkrét javaslatot fog a képviselőtestület elé terjeszteni. — Az egész dologban csak az a kellemetlen, hogy az újé immár küszöbön van s a Rózsa mostani albérlője még most is a lét és nem lét problémája fölött kénytelen elmelkedni.

E tárgy fontossága nagy mértékben megcsappantotta a következő iránt való érdeklődést. Pedig a költségvetésről volt szó. Elfogadták úgy, a mint a számtanácsi hivatal összeállította. Mindössze a kiadások rovatahoz vettek föl néhány apróbb tételt, melyeknek fedezése jelentékeny nehézséget nem fog képezni (kivált, ha beüt a regale). Török János indítványára a kiadások közé felvettek egy 1000—1200 frtra rugó összeget a városkerti fedett csarnok felállítására s Baksay István pártoló szavai után a főgimnázium nyolcezer forintnyi adósságának 360 forintot tevő kamatait is újból fölvetették a város terhei közé. Mindkét indítványt ugyszólván egyhangu helyesléssel fogadta el a közgyűlés, csak a gimnáziumi tételnél próbálta meg új. Süteő István egy ellenző beszédet koczkatatni, de véleménye egyáltalán nem talált visszhangra. Mi ez apró tétéleket eléggé fontosaknak tartjuk arra, hogy később visszatérjünk rájuk.

Egyébiránt a bevételeket és kiadásokat részleteiben is elfogadták.

Felhívás

az iparostanonczok, segédek és munkások készítményeiből rendezendő időleges kiállításban való részvételre nézve.

Hazánk ezredéves fennállása alkalmából rendezendő kiállításnak célja bemutatni Magyarország szellemi és közgazdasági állapotát.

E ezélt szemelött tartva, a kiállítási program felőleli a nemzeti munka minden ágazatát, de első sorban kiváló szerepet juttat a hazai ipar minden tényezőinek. Mi sem természetesebb ennél fogva, hogy a hazai ipar keretében megfelelő helyet kell elfoglalni az iparostanonczok, segédek és munkások kiállításának, a melyben oly egyének versenye érvényesül, a kiknek ügyesége és izlése, szorgalma és ügybuzgalma zálogát képezi a hazai ipar méltán várható felvirágztatásának! De tanubizonyosságot van hivatva szolgáltatni ez a kiállítás arra nézve is, hogy az ipar e nélkülözhetlen segéd munkásai szakmájuk keretében, különösen az utolsó 10 esztendő óta, mennyire haladtak?

Az iparostanonczok, segédek és munkások tervezett kiállítása ennél fogva nagy jelentőséggel bír és pedig nem csak az 1896-iki ezredéves orsz. kiállítás teljessége szempontjából, hanem kiváltképen az illető kiállítók között támasztandó versenynél fogva, a melyet ezen kiállítás előidézni s ez által a magyar munka ezen ágazatának életrealóságáról, szellemi erejéről tájékozást nyújtani hivatva van.

Nagy súlyt helyezünk tehát a szóban levő kiállításra és ép azért teljes bizalommal fordulunk mindazokhoz, a kiknek hathatós közreműködése nélkül ezen kiállítást létrehozni teljes lehetetlenség volna, hogy illetékes körökben befolyásukat oly irányban érvényesíteni sziveskedjenek, hogy ezen kiállítás nem csak mennyiség, de minőség tekintetében is megfelelően ama várakozásnak, a melyet hozzá fűzünk; buzdítsák, támogassák azokat, a kik tehetségüknel fogva a kiállításban részt venni jogosítva vannak.

Ezen tényezők pedig a kerületi és helyi bizottságok, a kereskedelmi és iparkamarák, az ipartestületek és társulatok; továbbá külföldön a hazafias szellemben működő magyar egyletek; mert a jelen kiállításban a külföldön lakó és magyar honos iparostanonczok, segédek és munkások is résztvehetnek készítményeikkel!

Nagy feladat vár e kiállítás rendezése körül különösen a kerületi bizottságokra, a melyek nem csak a kiállítási tárgyak elkészítésének ellenőrzése, hanem a feleknek a szükséges tudnivalókkal leendő ellátása, a bejelentési ivatek összegyűjtése és a kiállítási igazgatósághoz való juttatása tárgyában is kell intézkedniök.

A kiállításban való részvételre vonatkozó határozmányok, különben a bejelentési ivatek esetolt szabályzatban soroltatnak fel részletesen; mindamellétt e helyen is szükségesnek tartom kiemelni, hogy

1. minden egyes bejelentő csak szakmájában vágó s általa készítenő tárgyakat jelenthet be a kiállításra;

2. a bejelentési határidő 1896. évi január hó 31-én jár le;

3. a két egyenlő példányban kiállítandó bejelentési ivatek azon kerületi vagy helyi bizottságnál nyujtandók be, a melynek területén az illető bejelentő tartózkodik; külföldön lakók bejelentési ivatei azonban vagy az ottani magyar egylet utján, vagy közvetlenül is beküldhetők a kiállítási igazgatósághoz;

4. ezen időleges kiállítás 1896. évi július hó 15-én nyílik meg és augusztus hó 15-ik napjáig tart;

5. a kiállításra elfogadott tárgyak 1896. évi július hó 1-ig bérmentve lesznek a kiállítási igazgatóság czimére beküldendők; azok díjtalan elhelyezéséről és visszaküldéséről a kiállítási igazgatóság fog intézkedni úgy, hogy e csoportbeli kiállítók még térdíjat sem fognak fizetni; végül

6. a kiállítók arany-, ezüstpénzbeli jutalmakkal, elismerő oklevelekkel, esetleg emlékművekkel fognak kitüntettetni.

Ezek felsorolása után van szerencsénk ismételt

tiszteletteljesen felkérni a t. Czimet, hogy az iparostanonczok, segédek és munkások időleges kiállításának rendezésében hazafias buzgalommal résztvenni és saját hatáskörében mindent elkövetni sziveskedjék, hogy az ezredéves országos kiállításnak ezen csoportozata minél fényesebb sikert tüntessen fel.

A szükséges bejelentési ivatek szétosztás végett idezártan a kerületi bizottságok s külföldi magyar egyletek rendelkezésére boesáttatnak.

Budapestén, 1895. évi november hó 19-én.

Schmidt s. k.

miniszteri tanácsos, kiállítási igazgató.

Olvasóinkhoz. Midőn jelen számunkkal a „Gömör-Kishont” tizenhatodik évfolyamát befejezzük, egyuttal újabb előfizetési felhívást intézünk olvasóinkhoz lapunk tizenhetedik évfolyamára. — Rimaszombatnak úgy is, mint minden tekintetben előhaladásra törekvő városnak, úgy is, mint megyei székhelynek szüksége van egy tiszta magyar hazafiságot mindig szemé előtt tartó, a város és megye, valamint minden erkölcsi testület és humanus intézmény érdekeit képviselő lapra. Ennélfogva lapunk semmiféle párt vagy önérdék szolgálatába lépni nem fog, de az igazságért mint eddig, úgy ezután is tisztességes eszközökkel harcol. — Bizalommal fordulunk tehát városunk és megyénk nagyérdemű közönségéhez azon kérésünkkel, hogy vállalatunkat erkölcsi és anyagi tekintetben támogatni sziveskedjék. A lefolyt év folyamán szerkesztőségünk azon helyzetbe jutott, hogy városunknak és vidékünknek igen nagy számú tollforgató egyénét számíthatja munkatársai és levelezői körébe, így a társadalmi és tudományos élet különféle ágaiól hozhat szakavatott tollal írt cikkeket, figyelemmel kísérheti a vidék társadalmi és kulturmozgalmait s hétről-hétre bő hírvortot vezethet. Ezeket kívül közöljük a megyei és városi közigazgatás hivatalos ügyeit is, valahányszor a közérdek kívánja. Az eddigi szives támogatást köszönné köszönjük. Lapunk iránt mosanáig tanusított s az év berekesztése előtt anyagi oldalról is nyilvánított érdeklődés reményt és bizalmat kelt lapunk jövője felől s ebben a reményben ígérjük meg, hogy mennél fokozottabb lesz az érdeklődés meg támogatás a tisztelt közönség részéről irányunkban, annál fokozottabb és lelkesedőbb odaadással törekszünk a kiválómnak körülményeinkhez képest megfelelni.

Az előfizetés legzélszerűbben postautalványon eszközölhető a kiadóhivatalhoz czimezve. Az előfizetés feltételei: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt.

Hirek és vegyések.

Boldog ünnepeket! Lapunk t. előfizetőinek és olvasóinak boldog karácsonyi ünneplést kíván a „GÖMÖR-KISHONT” szerkesztősége és kiadóhivatala

Lapunk mai száma az ünnepek miatt esütörtök helyett kedden este jelenik meg, s a figyelmes kiadóhivatal gondoskodik arról, hogy karácsony reggelén vidéki előfizetőink is a lapot kézhez kapják.

Kinevezés. Józsa Antal, a ki Groó Vilmos kir. tanfelügyelő eltávozása óta helyettes minőségben vezette a vármegye tanügyi adminisztrációját, a vallás- és közoktatásügyi miniszter — mint értesülünk — most végleges rendes minőségben is kinevezte Gömör-Kishontvármegye kir. tanfelügyelőjévé. Gratulálunk.

Katonai hírek. Ulrich Vilmos ezredes dandárnok f. hó 21-én este városunkba érkezett. A tisztikar teljes díszben fogadta, s tiszteletére a „Három Rózsa” vendéglőben vacsorát rendezett. Vasárnap reggel a Huszár-terén a dandárnok előtt defilírozott a legénység, élén Kramm Antal ezredparancsnokkal. Ezután megtekintette az ezredes dandárnok a kaszárnya berendezését, másnap hétfőn elutazott.

Az árvák karácsonya. Rimaszombat és vidéke jótékony nőegylete folyó hó 22-én d. u. lélekemelő ünnepélyt rendezett árváinak a kisdudóvó nagy termében, hol ez alkalommal a jótékony, nemeslelkű hölgyek számsosan jelentek meg. A fényesen kivilágított s feldíszített karácsonyfa mellett két asztal tele volt különböző ruhaneműekkel, összecsomagolt ajándékokkal, kalácsal és süteménnyel. A kis gyermekek párosával vonultak be a terembe s áhitattal hallgatták Simon Mihály ev. ref. segédlelkész szívhez szóló, szépen átgondolt alkalmi beszédét, melyben a karácsonnak: a szeretetnek ünnepéről emlékezett meg, majd a jótékony nőegylet nemeslelkű tagjainak humanitását magasztalta, s halára fejtette a gyermekeket. Hatásos beszédét buzgó imával fejezte be, mire az egyik árva leány szép szavakkal köszönte meg a nőegylet tagjainak nemes jóságát. Ekkor az egylet közszereletben álló, érdemes elnöknője: Bornemisza Lászlóné intézett néhány szót az árvákhoz, őket jó magaviseletre buzdította, melylyel érdemessé válnak az emberek szeretetére s a nőegylet támogatására. Ezután kezdet vette az ajándékok kiosztása. Örömtől sugárzó arccal végezték ezt Máriaassy Lászlóné és Kern Adolfné a nőegylet szeretetreméltó alelnöke és igazgatónéja. Az árvák és szegények persze boldogok voltak s alig tudtak néhány hálás szót rebegni.

Letört remény. Egy fiatal, alig husz éves élet dől a sírba; f. hó 19-én ifj. Vajda Ferdinánd joghallgató, kiterjedt uri családnak nagyreményű ivadéka hunyta

Karácsony ünnepe.

„A nép, mely sötétségben jár, lát nagy világosságot, akik a halál árnyékának tartományában ülnek, azoknak világosság támad.“

Mondja a szent hajdan ihletett látoka, a fényes szelleme, égvivő hitével, fanatizmusával, századokba látó, lánglelkű próféta, jelentőségteles bibliai szavak; kevéssel is sokat, szinte azt mondhatjuk: mindent kifejezők. Mint bűvös tükörbe, mint varázs lámpától falravezetett képben tűnik föl előttünk, bennök a nagy látok magasztos alakja, általa körüle az egész ó-világ, az egész szent hajdan.

Jelentőségteles bibliai szavak; képből, elburkolva a kifejezések simbolizmusával, egy egész történet, egy kiszakított lap ama rege-korból, tele égő hittel és fanatizmussal; egy allegória allegóriája a vak sötétségből, mély lelki homályból, a vallás fáklyája vezérvilágánál, bontakozni kezdő ősemberiségnek, bálványimádáson hódítani készülő, tiszta, igaz hitnek allegóriája, misztikus festése, egy készülő harcra, világot megváltó forradalomnak, a lelkek világában, az emberiségben, egy új, más világnak, a régi romjain, holt világosság gyul a sötétségen, századoknak köde, gyilkoló homálya lesz az izzó fénytől, lángoló sugártól, egyszerre nappallá.

Legyen szabad im ez allegóriával, eme simbolikus bibliai képpel kezdeni nekem is ez ünnepi ezikket. Alkalmom iratja velem e sorokat: specialis a tárgy; egy meghatározott, szorosan vallásos, sőt egyházi ünnep ad kezembe tollat, s ez maga igazol, igazolja hangját ez érzesnek. Egy meghatározott, szorosan vallásos ünnepről levén szó, tehát elvont tárgyról, önkénytelenül is kell, hogy helyet adjunk érzesünkben, bizonyos vallásos színezetű hangnak, elvont, okoskodó, vallásos, erkölcsi reflektatióknak.

„Örülj erősen, Sionnak leánya; örvendezz Jeruzsálemnek leánya, ime a te királyod eljő tenéked, igaz és szabadító ő.“

*

Karácsonyunk van, örömmünnepünk, örömmünnepe az egész keresztyén világnak. Született nekünk a megtartó, ki az ur Krisztus, Dávid városában. Egy kicsi bölcsőhöz, a világ fejedelmének szerény bölcsőjéhez hívnak ma bennünket a karácsonyi harangok, a karácsonyi öröm szent, igaz hangjai. Ah! milyen egyszerű, egyszerűségében mennyire meghatározható, megkapó ez ünnep; az igazság, jóság, örök világosság hatalmas urának, a szabadító szünet napja. Mennyire magasztos, szent, lélekemelő; s e magasztosságban, ez egyszerűségben mégis mily ellentét, minő ellentét, arculverő gunyja korunk, e romlott kor hazugságaival, lehaságaival, léha társadalomával, embertömegével, ama szegényes, de szegénységben fényes megváltó szünet napja, megváltó szünet napja. Mily éles ellentét, minő ellenmondás közelebb, századunk nagyságát majmoló urai, epigonjai, kis és nagy zsarnokai, s a világosság ama felkent fejedelme, s az igazság ama törhetetlen harszosa között, kinek születése évforduló napját e nap ünnepeljük, ünneplik milliók. Mily éles ellentét, mi kiáltó kontrast, magában a külső, magában az első megjelenésben már. Ninesennek itt szemet kápráztató arany s ezüst drágaságok, ragyogó csilláma fejedelmi fénynek, királyi pompának; bibor, bársony pótlak, lágy selyem vánkoston, nem takarják amaz isteni gyermeket; egyszerű, nagyon is egyszerű az a hely, a világ megváltó születési helye. Durván összetakolt, faragott jászolba, durva, kemény szalmán alszik ő csendesen, csendes álma fölött szelid őrangyalok, nemtők virasztanak, angyali karok lágy éneke altatja az alvó csecsemőt: „*Dicsőség magasságban Istennek, béke e földön és az emberekhez jóakarattal.*“

Milyen meghatározható kép, mennyi varázs, fenség ez egyszerűségben, mennyi vonzó báj ez igénytelenségben. Milyen óriási, végtelen különbség az újabb századok biboros-bársonyos zsarnokai és a karácsonyi glóriás király szent, magasztos isten uralmában. Mi nagy! mi végtelen! Amott: vér, könny, korbács, bűn, átok nem egyszer. Itt: szelidség, jóság, bölcsesség, irgalom. Amott: zsarnokparancs, zsarnoki parancsal hódoltató önkény; itt: isteni sugár, isteni országlás, jóknak üdv, bocsánat a megtért vétkeknél... igazság, szabadság.

Ünnepet ülünk, nagy és szent ünnepet, karácsony ünnepét. Örömmünnepünk van, örömmünnepe az egész keresztyén világnak. Levettjük egy perczre, le egy pillanatra az anyagiságnak sokszor, nagyon sokszor szennyves sárral dobált, bemocskolt palástját, s mintha egy benső tűz hevítne, emelve, felrepülünk lelkünk kibontott szárnyain, fel oda, hol örök mennyország mosolyg reánk, a világok örök nagy alkotójához, s míg

megtelne szívünk szent gondolatokkal, tuláradó hévvel zendül meg ajkunkon a magasztos ünnep, szent karácsony ünnep fenséges hymnusa

Ünnepet ülünk, nagy és szent ünnepet. — Ezer és ezer szív, millió s millió érzéstele kebel küldi ma egekbe ünnepi imáját. Szegény, gazdag egyként áldozik e napon, egyként leborul az ünnepben bent rejlő nagy, fenséges eszme, isteni erő előtt. A nyomorult koldus, s a koronás király, a biboros főpap pompás palotája márvány-csarnokából, innen, mint amonnan egyiránt fohász száll az urak ura, a királyok királya trónja zsámolyához; ima, fohász ama világszellemhez, időről-időre, századokon által támaszta nagyokat, lelkes bajnokokat, messiásokat az igazság ügyének. Támaszta, s szent hitünk: támasztani fog még századokon által, míg ember leend, míg áll a teremtettség, föld keble kinem hül; ég napja, holdja, csillaga kinem alszik, kinem ég, mint Aetna. Hogy nyomokba járva, világosság hirtő fáklyájok követve, mint vezéresillagot, átalakuljon a bűn fertő sarában nyüzsgő emberiség, bűntől sötét világ megingott, veszni indult társadalom. Készakarva mondjuk: célnak vettük, használtuk a bűn, a sár, fertő szavakat; vagy mondhatunk-e mást, oly társadalomról, mely annyira romlott, a melynek alapja maga a legdurvább aránytalanság és igazságtalanság, moralja maga a legpiszkosabb önzés?!

Önkénytelenül is eszembe jut itt, a nagy Hugo Viktornak, egy kissé tulerős, de intencióját tekintve, igazolt, keserű mondása, midőn egyik művében a mai romlott korról írva, így kiált fel az ő annyira sajátos excentrikus nyelvén, metsző szarkazmussal:

„Milyen társadalom ez, mely ennyire alap-szik az aránytalanságon! Nem volna-e legjobb mindezt megfogni a négy sarkán és feldobni a menyezetre, az abroszt és a lakomát, és a lakmározókat, a mámort és a mámorosokat, és a vendégeket, és azokat, kik az asztalon könyökölnek, és azokat, kik az asztal alatt hasálnak, és a szemtelenekeket, kik vendégeskednek, és azokat az ostobákat, kik a vendégeskedést elfogadják; és az egészet az Isten arcahoz csapni, és odavágni az éghez az egész földet.“

*

Ünnepet ülünk, karácsony ünnepét. Hálára buzdító, imádkozni készítő harangok zugása, hívó buzgó népek egekbe szárnyaló templomi éneke, oltári imája hirdeti: ünnep van. Ércnyelvek beszélnek, szárnyaló zsolozsmák kiáltják hangosan örömöt a földnek, örömöt az égnek; az emberiségnek s az emberiséggel kibékült Istennek.

Ah! esodás ez a nap, esodás és fenséges. Csodás, fenségessé tevő az élő, az eget kereső hit; azok az ércnyelvek, csillagok honába szárnyaló zsolozsmák esodadolgokat nagy dolgokat beszélnek. Hangjaikban mintegy istenajk szól hozánk, mennyei fény illet. Megváltó született, megtartó minekünk Dávid városában. Ember, kit Istennek nagy lelke ihletett, s avatott Krisztussá; aki törhetetlen, veszélyt nem ismerő, nem rettegő hittel, lélekkel száll szembe a kéjelgő véték sántán hatalmával; hódított és győzött, fegyvere volt a hit, az igazság, jóság, bölcsesség szabadság, a kebelében felgyult isteni tűz szikra. Ezekkel töré meg a zsarnok uralmat, rázkódtatta meg a földi hatalmasok, epigon istenek önkényülte trónját.

Karácsony ünnepe, Jézus születése magasztos órája, önön jobblétünknek születés ünnepe, órája egyszersmint. — Önön jobb létünknek, az emberiség jobb létének. — A szellemi világ újra ébredése, arany tavaszának virulása volt az. — Az az igénytelen bethlehemi jászol, szalmavánkusával, bizony-bizony egy új társadalom isteni bölcsője, örök symboluma. Ott van, e bölcsőben, a durva jászolban, a megváltó Jézus születés órája magasztos percében, kezdete mindamaz átalakulásnak, vallásos, erkölcsi reformatiónak, mely egy új világot, új társadalmat volt alkotni hivatva a réginek romján. — Társadalmat, melynek törvénye a morál, a hit, a szeretet, egyenlőség, a testvériség s mindent átható szabadság.

S ne féltsük mi soha, ne, az igazságot — ne a messiási krisztusi munkákat; isteni kéz s erő működik azokban. — Század, ezred évek kiáltó tanui, ez isteni kéznek, század, ezred évek, a világfentartó isteni erőnek.

Győzhet, tagadhatlan győzhet a gabság is, győzhet az arány is ideig-óráig, diadalt arathat; virágvasárnapot üdvözölő „hozsannát“, követett nagypéntek, vérszomjas „feszítsd“ meg: ámde bukása csak pillanat kérdése, nem lehet az ember, nem az emberiség játéklapja csupán, játékszere a vak, bizonytalan sorsnak. — Fog jönni, kell jönni napnak, mikor felszabadul a rabszolga, leveti, összetörő bilincsét. — Útni fog

az óra, a felszabadulás isteni órája, egy meg-rázkódtatás szét-törő a jármót, szét az elnyomatás zsarnoki bilincsét, s a szemtelenség s gazok gúnyos kacajára egy halálordítás, az eltűrt gazság kinyajja hangzik fel. — Születni fog szabaddító, születni megváltó, születni szabadság a rabszolga földön.

Ezt mondják mi nekünk, ezt beszélnek im a karácsonyi napok; zugó ércnyelveken, egekbe szárnyaló énekekben, imában erre tanítanak — Buzduljon fel lelkünk, buzduljon fel azért, szárnyaljon egekbe, buzgó ima szárnyán. Ünnepeleljünk bizva, törhetetlen hittel az örök igazság, megváltó szabadság szent diadalában. — Ünnepeleljünk hittel lángoló reménnyel, századokra nézve vissza, ott merítve újabb lelkesedést, újabb megnyugvást; ott a karácsonyi király bölcsőjénél, a megváltó Krisztus dicső példájából. Mit tanít e példa? mit a karácsonyi király bölcsőjében, durva jászolából sugárzó fény özőn? Hallgassuk, hallgassuk:

„Kit ezer veszélyek környeztek.
A gyermek Jézus mentve lón.
Kit Isten őriz, el nem veszhet.
Száz harezon, vérkeresztelón.
Sértetlenül viharban, vészben.
Révpartot ér bántatlan, épen.“

Borsody Béla.

Karácsony esték.

Irta: BODOR DEZSŐ.

I.

Diszes fogatok állanak meg a főváros egyik leg-előkelőbb pontján, a Daruváry gróf palotája előtt. Sietve ugrik le a bakról a czipra libériába bujtatót inas és segíti ki a zárt hintó redői közül az érkezőket.

— Egy órákor értünk jösz! — szél a nevének karját nyújtó Elek báró és azzal eltűnik a hajlongó portás által bezárt ajtó megötte.

— No János — mondja a lovak serény biztatója — nem sokáig maradhat a Cecilnél!

— Montok makánag, hogy én se nem János nem van, se nem Jancsit, hanem Jean. Csak maga a Jancsi...

— Jó, jó, de azért mégis itt kell lenni egy órákor. Gyerünk Johan!

Valószínű, hogy míg haza értek, Jánosra Johan újból veszekedett, a miért nem Jeannak szólította, de azért egész jó barátságban váltak el otthon; Jean ment bizonyosan Cecil-hez s Jancsi valószínűleg valamelyik Zsuzsihoz. Hisz karácsony este van!

Ezalatt a Daruváry gróf fényesre kivilágított termében javában folyt a szűkebb körű estély. Azt maguk a vendégek is elismerhették, hogy a negyvenes Daruváry rendkívül elemében van.

Neje, a szép és hozzá még nagyon is fiatal Ida pedig összes szeretetreméltóságával s csábító vonásaival igyekszik fokozni azt a jókedvet, mely különben az egész vendégkoszorú előmlik.

Régi barátnéja, a szelleműs Elek báróné éppen most fogta el a házigazdát, hogy néhány szót váltson vele.

— Leander bárót nem hívta meg? Ez igazán tapintatlanság, mikor tudja, hogy az ily fiatal lovagok iránt mi különösen érdekeltünk... Ugy-e bár kedves Ida?

— Hogyan, hát még nem jött volna el?... De éppen itt jön! s ezzel vitte a fiatal különözöt, hogy helyettesítse egy pár pillanatra a bárónénél.

A sokat utazott s mindenféle körökben tapasztalt báró azonban oly unalmas témába kezdhetett, hogy az Elek báróné előtt is rendkívül unalmas tetszett; míg végre észrevéve a báró cseljét, maga küldte: „Ön ma tulságosan szellemes velem szemben;... menjen talán Idához?!“ Azután újra elfogta a házigazdát s folytatta vele az az örökké esacogó nyelve a társalgást.

— Nem találja kedves gróf, mily rendkívüli vig ma Ida? s Leander báró is, mintha alább hagyna különözésével?

A gróf figyelmét nem igen kerülte el az az előző-kénység, melylyel fiatal neje a bárót fogadta, de azért minden megütközéstől ment hangon vágta oda a kis koboldnak: „Gyermek még, játszik.“

— Csak vigyázzon kedves gróf, hogy ez a játék öné nézve ne váljék végzetessé! s közeledő férje karját elfogadva, ment egy kis hűsítő száreszölgétni.

A két érdekelt fél pedig egy hatalmas palma alatt eseegett s úgy látszott, hogy az a gyengédség, melylyel Leander a grófnő iránt volt némi részben igazat ad az Elek báróné által mondott „játék“-nak. Az az eddig kaczagó nő pedig most alig ejtett egy futó mosolyt s fénye is oly szomoruan vonult végig a melázó kék szemeken.

— Vigyázzon! férjem figyel reánk; távozzék s majd... de nem folytathatta tovább, mert férje jött egy pár vendéggel s éppen a pálmáról kezdett magyarázni. Szenvedélyesen szeretett kertészkedni, mint ezt társalgás közben ki is emelte.

Ida grófné ezalatt néhány barátnőjéhez csatlakozott s egyszerre fűrtös fejéhez kapva kínos szaggatásról kezd panaszkodni.

— Hisz fiatal házasságnál az ilyen egész közönséges, mondta rá a kis Elek báróné. Jöjj edesem, majd szobádba vezetlek s ott valami szerrrel elmulasztjuk, tette hozzá hániskás mosolylyal.

— Köszönöm kedves barátném, — szolt Ida — különösen hangsúlyozva a „barátné“ szót — elmulik magától is.

A társaság azután többfelé oszlott s magát a gróft is igénybe vették barátai.

Ida grófnő pedig eltűnt egy pillanatra, hogy némi rendeletet adjon ki s más változat szerint, hogy fő-fájását enyhítse.

Vele együtt, vagy némileg még előbb Leander is láthatatlan lett, de az ily különözéseket tőle már mindenütt megszokták s az csupán csak Elek báróné előtt tűnt fel Sietett is keresni férjét s bárhol kutatta a

ermek lasszu sorák keresztül, nem tudta megtalálni, míg végre ráakadt — Daruváry grófra.

Természetesen legelőször is férje után kérdezősködött; aztán pedig a bekövetkező örvendetes eseményhez gratulált, mely nemsokára még vigább teszi a kedves házigazdát.

Daruváry eleinte nem tudta mire vélni a bájos férj kereső szavait, s ez, midőn annak esodálkozását észrevette, kellemes mosolylyal kérdezte:

— Ah! hát még nem is tudja, hogy Ida kissé rosszul lett? . . . Jó férj, mondhatom!

Daruváry pedig most már értve szavait, örömmel s büszkeséggel szemében sietett neje lakosztályába, hogy egészsége felől tudakozódjék. Igen elesodálkozott azonban midőn egy füvegfallal körülvett s nyáron verendának használt sűrű palmaerdőből neje szavát hallotta.

— . . . Mert nem akarom!

Szinte megütődve figyelt tovább a társalgásra, melyből a Leander kérő hangját ismerte fel.

— Ida! kérem arra a végtelen szerelemre, arra a régen, már két évvel ezelőtt ígért boldogságra, jöjjön! Dacára, hogy férje ugyancsak sietett az étellel fiatalabb korában, azért még számos évekig élélhet s addig várni . . . óh!

— Leander, azt tudhatja, hogy ha férjemet beesülöm is, de szívem osztatlanul az öné. Miért akarja hát annak a szerető szívének az ideális szerelmét tönkre tenni azzal, hogy szöktesni óhajt? Ha ön szenved, végig szenvedem én is ugyan azt; bár férjem oly nemes, de nem tudom szeretni . . . annyival sivarabb az élet oldalánál. De viszont tisztelni tartozom őt, ki szerencsétlen véget ért szülemért annyit áldozott anyagilag is, hogy magát is majdnem tönkre juttatta. Míg ön külföldön bankdótt, én az esküvő után itt éltem át a poklok minden szenvedését s most, hogy tudtam azt, hogy ön el fog jönni, mert megérkezett, elfogott az öröm, elvakított végtelen szerelmem . . . s ön rossz ember azt kívánja, hogy, kinek annyi hálával tartozom, attól szokjem meg s tegyem boldogtalanná . . . Nem édes Leander . . . ha szenvedünk is . . . de várjunk.

— Ön marad a győztes mindig . . . de mert boldogtalanságomnál csak szerelmem nagyobb, s mert ön is úgy kívánja . . . várjunk . . .

Annak a szegény férjnek pedig alig van ereje onnan elvánszorogni s még kevesebb ahhoz, hogy azt az óhajtott időt rövidde tegye neje a Leander érdekében . . . Most érzé csak, hogy mennyire öreg lett a sietve élt napok miatt, s most érzé, hogy mennyire fáj a vesztesség . . . „Ez hát az örvendetes esemény . . . habaha! . . .”

— A grófnőt szólítsd ide, mond, hogy én kéretem, szólít meg egy arra tévelygő inast. . . a verendán van. Pár percze jött Ida grófnő s kissé remegő hangon kérde tőle az okot, melyért ide kérette.

— Csak . . . kedvesem, mert a vendégek is óhajtják már látni, nyugtalanok hosszas távolléte miatt.

S karját nyújtja a remegő nőnek, ki kérve tekint férjére még akkor is, midőn a terembe lépnek hol az éles szemű Elek báróné azonnal észrevette őket. Sietett is azonnal kedves barátinőjéhez:

— Rosszul vagy még kedvesem? s a grófra vetett kérdő pillantás után így folytatta: Nemde *szobáiban* voltál s ott mult el a gondos, szerető kezek alatt gonosz főfájásod? . . . Fáj . . .

— Nem báróné, mondá erre Daruváry, a remegő kart kissé megszorítva, Ida grófnő a *verendán* volt *főfájása* miatt, mely azonban elmult.

Ezzel férje barátjaihoz sietett s egymásra hagyta a két nőt. Elek báróné ekkor oda-ugta a még mindig remegő s mélyen sújtott Ida grófnőnek:

— A Leander szerelmét így *adom át*, viseld azzal a tövissel szivedben, hogy férjed tudja hol voltál s kivel gyógyítottad magad . . . Szenedj úgy, ahogy én Leander *miatt*, szenedj úgy te is *érte!*

* * *

... És szenvednek sok karácsonyestéken át mind a négyen.

... Az a Daruváry pedig napról-napra jobban öregszik s az az idő mégis oly lassan mulik, olyan lassan fogy . . . De azért remélnék.

II.

A ki Pestet és Budát ismeri, tudja, mily óriási különbség van e két testvér város között. Az egyikben sok a palota, a másikban sok a viskó.

Egy ilyen kicsiny, düledező fészekbe pillantunk be. Látunk egy fekete, viselt ruhába öltözött nőt, ki kisdédét karjai között tartva nézi annak lesoványodott tagjait. A mécses halvány világa alig enged szétpillantani a rozoga butorok közt s az az erősen világító hold sem képes behatolni a jégtől televirágzott ablakon: pedig talán akkor nagyobb lenne a világosság s látná az anya, hogy azon a szalmaágyon csakugyan nyugtalankodik egy kis leány. A különféle rongyokba takart sovány tagokat megrázza olykor a hideg, míg végre szavakkal sóhajt fel: „Mamá! . . . kenyeret! . . .”

Az anya a kicsiny eseesemőt kis leánya mellé fektetve szól: „Lesz piczi lányom, csak várj türelemmel; megyek, hozok . . .”

— Sokat, Mariska éhes!

— Vigyázz addig kis testvérdékre, míg haza jövök. Azután elsiet. Egy fillér nélkül zsebében a kenyérért megy. Tépelődik azon, hogy mihez fogjon. Hiszen a kis posthumus miatt még csak nem is koldulhatott. Ugyancsak e miatt küldték el a nyomdából is, hol alkalmazva volt; hisz oly beteg volt, hogy nem is dolgozhatott.

Itt-ott még nyitva van egy-két üzlet, egy-egy grajzleréi. Egyikből éppen bement a gazda a lakoszobába s ott hagyta az üzletet. Ki merne lopni karácsony estén? Ki mer lopni?! — az anya.

Ott van egy félig elszelt kenyér a mérleg mellett s hozzá közel egy rófnyi kolbász kandikál a didergő anyára.

Lassan nyitja ki az ajtót s a szokatlan tettől megrázkódva veszi magához a kenyeret s kolbászt is. Anyyira félt e tétől, annyira megrázó volt reá nézve, hogy remegésében elejté a kenyeret, mely nagy zörejt csinálva gurult végig a földön. A tulajdonos berontott s azonnal „rablót” kiáltott. Az a remegő asszony azonban nem futott el, hanem engedte magát megfogni a besiető rendőrtől s ment vele szépen, esendesen a laktanya felé.

— Miért lopott? kérde végre és megszánya a szegő asszonyt.

— Nem loptam! akartam, az igaz. Szegény özvegy vagyok. Férjemet elütötte a Ganz-gyárban a gép s meghalt. Magam a nyomdában dolgoztam, de mert most született egy kis gyermekem nem járhattam rendesen el, onnan tehát elboesájtottak. Én magam nem ettem már másfél napja, hogy négy éves kis leányomnak adjam oda az utolsó falatot. De kért, rimázkodott egy kis kenyérért, . . . hát elmentem lopni, mert nem koldulhatok és nem tudok. A gyermekemért tettem; ében nem hagyom veszni. Engedjen édes biztos ur haza a két kicsinyemhez! Jöjjön el, mily szépek s nézze meg milyen soványak szegények! Olyan sirva, kérve tudja mondani az a kis lány: „Mama, kenyeret; Mariska éhes!” Nézze meg biztos ur . . . a Jézus szent nevére kérem engedjen haza a kicsinyeimhez . . .

— Hol lakik?

— Itt nem messze, mindjárt a Szegényház-utczához. Ugy-e haza ereszt édes biztos ur? Hisz' nem loptam . . . meg a gyermekeimért . . .

Gyerünk, vezessen, de hamar, mert még a posztra kell mennem.

Es ez a szolgálék képes volt megérteni az anyát s elvezette magát abba a nyomorult viskóba, a hol a kis Mariska már félelmében sirni kezdett; mire a kis posthumus is felvitott s a két gyámoltalan kis teremtés hangja betöltte a fagyos szobát. Az anya futva jött be s utána a rendőr.

— Jaj! Mama, mama félek! . . . Hoztál kenyeret . . . adjál Mariskának, szólt a kis leány szepegeve, mialatt édes anyja a visító kisdédet akarta elcsittítani.

A rendőr körülnézett a nyomorlaktá helyen s az anyához fordulva mondá:

— Várjon meg itt asszonyom, jövök mindjárt vissza, — ezzel elment.

Fejcsóválva sietett az előbbi greizlerajba, melyet még szerencsésen nyitva talált. Összevett, abból a kis pénzéből, a mi nála volt egy kis elemózsiát s egy köteget fát és azt mondván a tulajdonosnak, hogy a tolvajnót bekísérte, elesőtett megmótt zsebekkel a hálalkodó greizleros elől.

Visszament abba a házba, hol olyan nagy volt a nyomor s oly nagy a szeretet. Csendesen nyitotta be az ajtót, hogy ne báborgassa a talán szendergő kisdédek. De az anya felriadt s kérdőleg tekintett, mintegy könyörögve a hivatalos közegre.

— Asszonyom! volt nekem is egy áldott jó feleségem, volt egy kis fiam s most nincs már. Eltemettem őket. Tudom, hogy miért tette azt, a mitől maga is félt, mert anya . . . Itt van egy kis harapni való, meg egy kis fa, fűtsön be, adjon enni a gyermeknek s egyék maga is . . . H Inap nem lesz dolgom, szabadságom van, hát eljövök ide . . .

Az az anya pedig odarogy az elé az egyszerű ember elé, megcsókolja a kezét . . . s úgy sir, úgy zokog. A kis Mariska is felébred e hangra, de csak az ő piczi korgó gyomrával van elfoglalva s odakuszik a széken át az asztalon lévő kenyérhez; mohón kezdé apró kezecskéivel tördelni s igazi gyönyörrel élvezi a rég nem látott edelét.

Az a numerás ember pedig oda megy hozzá s hogy, hogy nem, de könyáztatta szemekkel csókolja meg a piczi leánykát . . . Az az anya pedig még mindig ott sir az örömtől: hiszen van enni s a becsület is megmaradt! . . . S mielőtt a kenyérhez nyulna, térdre ereszkedik, s mosolylyal ajakán kezdé el énekelni, kicsiny gyermekeit szemlélve, hisz' szíve most ugys az Urnál van:

„Krisztus Urunknak áldott születésén . . .”

III.

A felvidék egy kis, hegyektől körülzárt falujában vagyunk, csak itt-ott pislog ki a lámpás, vagy fagygyu-gyertya világa a virágos „firlang”-okon keresztül. Olyan nyomasztó esend honol a szalmafödeles házikók között s mégis oly édes nyugalom sugárzik ki abból; oly megelegedés honol a szalmatető alatt, melyet aligha találánk fel a másútt fényben ragyogó termekben.

Az egész faluban csak két épület emelkedik ki: a templom és az iskola.

Nemsokára, az esti szürkület beállta után egy kissé élénkület látszik a falu. Apróbb gyermek szitakávkra feszített és színes papírosból kizifirázott „betlehemekkel” járják be a falu esendes utait s egy-két krajzárért énekelgetik az ablakok alatt:

„Vigan zengjetez eziterák Jézus született!
Harsogjatok gyors trombiták isten-ember lett!”

A kicsiny házakból pedig egy-egy kíváncsi gyermek kezé kandikál ki, hogy megcsodálja azokat a szépen pislogó „betlehemeket”

Az apró „isten-ember”-hirdetők pedig aligha nem terveznek valamit, mert összeverődve szép sorba állanak és egy nagyobb fiu vezetése alatt az iskola felé veszik lepteiket.

Ott benn ül az egyszerű, de esinos izlésesen elrendezett butorzatu szobában a „mester” hü élete párjával beszélget.

— Milyen bodogság volna most itt Irma, ha az Isten megáldott volna gyermekkel bennünket! Hogy örül-nénk az ő örömeinek ezen az estén, s hogy szeretnők . . . hogy nevelnők fel derék emberré! . . . Miért is nem szeret bennünket ugy az Ur a hogy megérdemelnők?!

— Ne zugolódj Pali! Hisz' annyi év óta vagyunk már egymáséi s mindig csak osztoztunk az örömben, a bánatban. Hány ember van, a kinek nincs meg az a kevese sem, a mi nekünk meg van; hány ember van, a kinek nincs meleg szobája, étele . . . s nincs, ki vele megossza a bajt, örömet. Meg azután itt van a falu aprósága, hiszen apjuk vagy te azoknak, mert szereted őket . . . Ne zugolódj!

S az a két öreg ember ugy elvigasztalja egymást, — pedig talán mindkettő érzi azt, a mi a másiknak fáj. De nyilik az ajtó s mintegy 10—12 kis emberből álló, „betlehemes” csapat lépdel be a szobába s szépen sorba állva kezdik el azt a szép éneket:

„Krisztus Urunknak áldott születésén . . .”

A mester és neje csak azon veszi magát észre, hogy együtt énekel a sok kiesi buzgó szívvél, azután pedig sorba megcsókolkák azt a 10—12 esemetét s mikor kivonulnak olyan fájdalmasan néznek egymásra, hogy

vége is könybe lábad a szemök; s ugy elsrnak kettes-kén ezen a szent karácsony estén . . .

*

... De azért ott van esendes imájukban, könyáz-tatta szemükben s hön dobogó szívükben: a hit, remény, szeretet. . . . És mégis boldogok . . .

A mikor elnézem . . .

A mikor elnézem
Mosolygó arczodat
Ígész szemedet,
Aranszín hajadat:
A szívemben olyan
Fájó gyönyör támad,
Ugy érzem, ugy hiszem
Öröm is még bánat.

A mikor elnézem
Piros kis ajakad,
A mikor hallgatom
Bohókás szavadat:
A szívemben olyan
Édes érzés támad,
Elesendesül benne
Fájdalom és bánat.

A mikor elnézem
Tündéri lényedet,
A mikor esodálom
Magasztos lelkedet:
A szívemben olyan
Szent áhitat támad,
Fohászt küldök érted
Az egek Urának . . .

És ha elgondolom,
Hogy ez csak egy álom,
Hogy te a másé vagy
Én egész világom:
A szívembe olyan
Szomorúság támad,
Könnyező szemekkel
Sovárgok utánad . . .

Korsós Zoltán.

Töprengés.

Irta: HARMATZY LORÁNT.

Kaczéran ölelkezve szállt a mennyezet felé a finom zigarettafüst s a „Pomery sec” göze. Az izzóan vakító Auer-égők csak bágyadtan fénylettek a különszoba nehéz sűrű levegőjében. A társaság, mely kizáróan férfiakból állt, vig beszélgetés közt éltette azt, kinek ünneplésére ez első rangú vendéglő e helyiségében összejött, Keéry Jenő, a kinek fogalmazói kinevezését e napon hozta a hivatalos lap.

Az ünnepelet épen egy miniszteri tanácsossal tegeződött össze, midőn Radnay Ákos, Jenő egyik kollegája, pezsgővel telt pohárral kezében, felemelkedett helyéről, s gyenge köhécselés után megszólalt:

„Uraim! . . .”

„Halljuk! Halljuk!”

„Látod Jenőkém, hogy ünnepelnek?!“ szólt a miniszteri tanácsos.

„Hidd el méltóságos uram, inkább szeretném az ellenkezőt; oly boldognak érzem most itt magam, hogy szinte félek, hogy ez nem tarthat sokáig így.”

„Nevetséges — dörmögte az öreg — miket nem gondol ez a mai fiatalág.”

Senki, még legjobb barátja se foghatta volna Radnayra, hogy ő valami jó szónok lenne, mégis az összehelyesített beszéd éljeneket aratott. Nem is kívánt mást Radnay, mint azt, hogy a jelenlevő társaság rövid idő alatt újból összejöjjön, még pedig a templomban, Jenő esküvőjén.

Keéry szája idegesen vonaglott az esküvő szó hallatára és a baráti töszt után komolysága fokozódott, élénk ellentétben a társaság határt nem ismerő jókedvével.

A miniszteri tanácsos meg is kérdezte:

„Ugyan Jenő, mi bajod, hogy ily komoly vagy?”
S a társaság mintegy titkos jelre, egyszerre chorusba rázendítette az ismert couplet et:

... Warum? Warum? Warum?

Das ist die Liebe nur allein! . . .”

Jenő nem felelt, de meglátszott rajta, hogy a pajzán szavak szívének fájdalmat okoztak.

*

Keéry Jenő, mihelyt ezt feltűnés nélkül tehetette, menekült a reá nyomasztóan ható fullasztó légkörből.

Künn az utczán lassan szállingóztak a vastag, tömött hópihéek.

Léptei, talán tudtán kívül a Dunapart felé vitték. Itt megállt.

Végig tekintett a ködbe fuló lámpapárhuzamon, mely a parton végig húzódik, mint egy elnyújtott óriás kigyó, melynek egész testén tüzes szemek villognak. Csend volt; mit csak a jégtáblák durva torlódása tört meg.

A fagyos, csipős levegő magához tértette kissé az ifjut. Begombolta prémes télikabátját s szivarra gyújtott. „Bolonság! — mormogá — hogy is lehettem ilyen gyerek?!“

Lakására ment. Lámpát gyújtott.

Gomblyukából kivette a szép nagy fehér szegfüvet; pár másodpercig sóváran, gyönyörrel szívta magába annak kábító illatát s aztán megcsókolta

Tőle kapta . . . Endrey Olgától, kit már mindenki menyasszonyának tartott és tekintett. Piczi, vízzel telt japáni vázácskába tette a szegfüvet az írósztalára.

Ekkor pillantása az asztalon fekvő express levélre esett.

Megragadta a borítékot s arca elhalványult. Kezében remegett a papír.

„Ó írta — szólt tört hangon. Majd mintegy tudtán kívül hozzá tette: „Az én Arankám.”

Feltörte a borítékot s kivette a viágoskék levélpapírt. Átható cypre-illat áradt szét. A levél így hangzott:

„Imádott Jenőm!

„E perczben tudtam meg kinevezését, s igyekeztem sietni, hogy az elsőbbség közt legyek, kik magának igaz szívből gratulálnak. Legyen boldog ezennel is, s emlékezzék arra, ki magát oly forrón szereti, ki sohasem szűnik meg imádkozni a maga gyors előmenetelért, a ki magát nem fogja elfeledni soha!

Aranka.

Jenő kezéből leesett a levél az íróasztalra, a kis váza mellé, míg az írta kába tekintettel állt helyén. Ugy állt ott, kezét úgy tartva még mindig, mint mikor a levelet olvasta, oly merőn állt ott, mint egy szobor, de a melynek melle zihál a benne forrongó érzelmeiktől. Végre hideg verejtékes homlokához emelte reszkető kezét, nehányszor végig simitva azt; majd hosszú sohajjal kényelmes karosszékebe roskadt, a széles íróasztal mellé.

Fátyolozott szemekkel, hátradőlve bámulta a szegfűvet s a levelet, melyeknek illata ott kavargott a levegőben, mintegy birokra kelve egymással. Valjon melyik lesz erősebb?

„Aranka . . . ! — suttogta Jenő vontatottan, tagolva bocsájtva ki száján a kedves nevet — Arankám! Nem feledkezett meg rólam. S én, mialatt ő reám gondolt, azon töprengtem, hogyan tegyek menyasszonyom-má egy más leányt? Hát igazán elfeledtem volna őt? Nem. Hogy is volt csak?

E szavakkal lázas gyorsasággal nyitotta fel íróasztala egyik fiókját, s esinos tölgyfadozót vett elő. Felnyitotta. Levelek voltak benne. Ugyanazon írás és illat mint annak ott az asztalon.

És a szegfű illata elenyészett, elveszett a bódító cypre mellett.

Jenő egyenkint átnézte a leveleket, olvasva belőlük egy-egy szót, aztán letette újból. Szíve hevesen dobogott. Majd újból felvett egyet. Aztán halkán, mintegy mormolva kezdett beszélni.

„Ez volt az első levele elválásunk után. Mit is ír?

„ . . . engedje, hogy végig élvezem azt a szép perczet újból és újból. Emlékszik? Sétára hívott fel a bácsi parkjában. Emlékszik mily elfogultan mentünk egymás mellett? Az alléban mikor már eltűntünk minden kívánsi szem elől, elem állt, megfogta kezemet s mélyen belenézett a szemembe. Hányszor ismételtem magamban szavait? Nem tudnám megmondani, de azt tudom, hogy oly élénken maradtak meg eszemben, hogy soh' sem fogom azokat elfeledni. „Aranka, édes Arankám — szolt — szeret?” En nem feleltem; szívemben valami jól, kimondhatatlanul jól-éső fájdalom éreztem. „Miért nem felel? — folytatta maga — ne süsse le két szép szemét. Mondja hogy szeret . . . hogy szeret engem, ki magát úgy imádom!”

Jenő megsemmisülten eresztette le a levelet az íróasztalra.

„Hazugság volt! Csak játszottam vele. Nem gondoltam arra, hogy mi lesz akkor, ha ő ártatlan szívtől s szavaimtól ösztönözve azt mondja, hogy „igen!”

Felémelte újból a levelet s tovább olvasta:

„ . . . S én vállaira hajtottam fejem s azt feleltem: „Szeretem Jenő! szerettem mindig s szeretni fogom örökké!” Lehet-e elfelejteni azt a esőket, azt a hosszú, szerelmes édes esőket, mi szavaimat követte? Nem Jenő! Nem soha! — Csak arra kérem az Istent, hogy segítse magát előre pályáján, hogy mennél hamarabb bebizonyíthassam, hogy nem vagyok szerelmére méltatlan, hogy megmutathassam, milyen jó kis feleség lesz belőlem, annak az oldalán, a ki”

Jenő szeméi előtt fantasztikus vad tánczot jártak a betűk. Nem bírt tovább olvasni.

„Istenem! — mondá — mennyi szerelem! S én? Mit tettem én? Tudva, hogy Aranka imád, mégis Olgának udvaroltam, ki szintén viszonzozza szerelmemet. S most itt állok a választalon. Mindkét leány várja azt a perczet, hogy forma szerint megkérjem a kezét. Arankát választam? Nem. Olgát? Lehetetlen! Mindkettő annyira szeret, hogy az, a melyiket elhagynám, boldogtalanná lenne! Mit tegyek? Istenem! mit tegyek? . . . Eh! Legyünk még egyszer könnyelműek. A fej: Aranka; az írás: Olga!”

Ezzel elővett zsebéből egy koronás pénzdarabot. Behunyt szemmel leejtette az íróasztalra. De rögtön el-takarta kezével, nem merte megnézni.

A fal óra ütni kezdte a tizenkettőt.

A melancholikus, mély ütés rég elrezgett a rugón, s Jenő még mindig ott ült halványan, rátapasztva kezét a pénzdarabra.

Egyszerre felkapta róla tenyerét. Meg van! A fej volt:

Jenő a szegfűre tekintett. A hervadt szirmoescák búsan lógtak le a váza széléről. A „cypre“ diadalmasan, győztesen terjesztette illatát.

Jenő lelki szeméi előtt felelevenedett annak a bálnak a képe, a melyen őt Olgának bemutatták. Ugy érezte, mintha ott lenne a sima parquette-en, karjaival át-ölelve a leány derekát . . . Majd a jégén látta magát vele . . . Olgával, mint ott koresolyáztak. Kezén mintha érezte volna azt a meleg nyomást, mivel a leány az ő gyöngéd szorítását viszonzta.

„Nem! — kiáltá — a sors rosszul határozott! . . . De mi lesz Arankával? Őt nem tehetem boldogtalanná, inkább”

Félbeszakította szavait. Megrázkódott s merőn belebámult a lámpa serezező lángjába.

*

Másnap reggel Keéry Jenőt halva találták szobájában. A kerevet mellett, melyen elterülve volt, a földön, kis hatlövétű revolver feküdt. Kezében egy hervadt fehér szegfűvet szorongatott, s a nyitott kályha tele volt megégetett szürke, szállingó hamvával. . . .

Ezer éves irodalmunk.

Írta: RUIK LÁSZLÓ.

Ünnepelni fogunk nemsokára jubileumát fogjuk tartani édes hazánk ezer éves életének. Ugy vagyunk most, mint azok, kik öreg napjaikat ifjonti kedélyvel érték meg s szívesen szednek elő minden kedves kis emléket, mi előző korukra emlékeztek. Mi is összehordunk mindent, szepet, nagyot, kicsint: összehordjuk örömtünk, gyászunk emlékeit, a dicső idők fénylő koszoruit s a

szenevés golgothájának keresztjeit, hogy mindenben gyönyörködhesünk, hogy mindent láthassunk, hogy mindent átérthessünk, hogy a világ elé állítsuk *mit, mennyit* élt ez a maroknyi néplakta Magyarországon.

A következőkben folytatott írás során rövid pillantást akarunk vetni ezer éves irodalmunkra. A dolgot nem kimeríteni akarjuk, ez az irodalomtörténet feladata s ott meg lehet találni, csak emlékeztetni akarunk, mert jól esik emlékezni arról, a mink *van!*

Hol kezdődik a mi irodalmunk? — Nemzeti epepejaink szép fragmentumainál — csak töredékek, de ezeknek eredő gyökere messze visszanyulnak nemzetünk életébe. Ki tudja mi termett itt, ki tudna átlátni azon a költővilágon, mely mysticimával átöleli népünk monda-költészetét? Talán még ott a széles síkságokon szövedött a legtöbb monda, seála s már készen hoztuk ide, telepítették meg az új isten táltosai. Mert volt ennek a népnek, lehetett gazdag monda-költészet, talán gazdagabb mint gondolhatnók, ha nem is a ködös vidék elburkolt kísérteties világával, hanem a nyílt róna, a mosolygó ég, a ragyogó világ harezai kalandjairól, hőseiről, esodálatos hadi tetteiről . . . ki tudna ezekről számot adni — ? De a miről számot adhatunk, az is világos bizonyítéka annak, hogy volt Pautsatandránk, volt a legrégibb világba visszanyúló mithosszal összefont nemzeti mondánk, volt gazdag költészetünk, volt gazdag Ezeregy éjszakánk, volt poezisünk. Ha lehetett volna akkor egy Straparola de piacevöllinóttink, akkor bátran nyulhatnánk bele költészetünk ezen világába, de így — meg kell idegednünk azokkal a trószokkal, miket sok részben az idegenből átvett krónika-feljegyzők kegyelme meghagyott.

Ezekben kell keresnünk, ezekben találjuk fel azokat a szálatokat, miknek vezetésével bejuthatunk régi költészetünk ismeretébe. A miknek Prosper, Odatus, Priscus, Fernandes, Prokopius Bizantinus, Agathias, Paulus Diaconus, Teophones, Regino kedveze vagy elferdítve megkegyelmeztek, az jutott azok mellett tudomásunkra, miket hazai krónikásaink megtartottak.

A Képes krónika, a tudós Anonymus említik a esacska énekeket. Sz. Galleni Ekkehard, vagy régebben Priscos, s már a megfordult világban élő sz. Gellért élet írója tanuskodnak, úgy régen, úgy legrégebben, mint most, volt költészetünk.

De milyen szakadékos volt ez az ismeret?! A mit egyik említ, már a másik nem tud róla. Az *Amos* mondaokról esodaszerű világáról még tesz említést Anonymus és a képes krónika, de már Kézaink semmit sem tud róla. Fernandes szolt Attila királylyá választásáról s egyébről sem, sokkal később Turóczink krónikájában már a tárnokvolgyi ütközetről s a cesmauriról is szolt.

Azok az actusok, mikben a honfoglalás nagyese-ménye decomponáltatott, azok a mozzanatok, melyek mind érdemesek voltak az ének, monda, a nép szája megéneklésére is csak fragmentumokban, a tudós szövegben elferdített, kifosztott hagyományokban jutottak ránk. Os-vallási énekeinkről csak hírünk van, hogy a táltosok miként szoltak a néphez s ez is késői korból aránylag, mikor már a leigázott isten-világ titkos berkeiben az új istenséget honosították meg s a nagy áldozati oltárok fehér kövén többé tilos volt a nemes fehér lovat feláldozni.

Az az erős contradictio, miben az új s régi világ egymással szemben állott s az a szigorúság, mit a nemzet messzebbható életére irányított politikája királyainknak involvált, hamarabb lerontotta a régi istenség *Hadur* minden templomát, semhogy annak kövei is felmaradhattak volna. A nemzet emlékezetéből esomagokban tépték ki az új rend hirdetői a régi világra visszatérő emlékezet szálait s csak az maradt meg, mi az új istenség szárnyai alatt titokban mint esempészett portéka megmaradhatott.

A nemzet élő tudatából egészen ki nem vesztett még sem az a szép világ, miről félreeső vidékek hegedő eseken componált dalokban szolt. De mégis lecomponálódott a régi világ s utolsó fináléját ott halljuk Székesfehérváron a pogány hitvallás világának visszahozására összegyűlt tömeget buzdító táltos ajkáról.

Az elmerült régi világ helyén felépült az új. A néptápotó hareziai váraikba vonultak, a rakonczatlan harezai kedv, ha nem is egyszerre, de mégis lelobadt; olykor-olykor vet csak hullámot, de ilyenkor feltornyosodik erősen s dolgot ad az új rend hiveinek elsimitása. De már ez innen van az ezredik éven, már ezek nem Zalánt futamító esaták, jóllehet a honserzés, jobban mondva megtartás fogalma, szelleme erősen kísért, mert az új rend a kisebbség előtt úgy tünt föl, mint ellenséges invasio. Egy szentet nyert az egyház s egy addattal többet népköltészetünk élő szelleméhez irodalmi tudomásunk. — A régi leszorul, Hadur táltosai helyett az új egyház csillogó éke emelkedik fel a keresztel s ezzel az Aziából kiskadát istenorost felelmes herodesei beolvadnak s a modern Európa testének elismert részévé lesznek. De azért a titkos berkek esendes zugaiban még szolt a jósló igéje az elüzt istenség papjának. Megfordult minden. A szent királyok kiváló egyénisége megadja a tönst; harezokra is van bő alkalom s ezek révén észrevétlenül is belopódzik az új szellem, az új világ szeretete, mintha a régi nem is lett volna. Mulatságképen hallják elárvult kobzosok, hegedősöktől, de nem a nélkül, hogy a nagybáru Botond vagy Lehel, vagy a szertelen alaku istenorostora Attila, s a böles Árpádról szoltó mondákkal fölkeltek emlékeztet ne pezsdítette volna föl az ősi szitytya vért. . . bizonyára sok sohaj kelt s nem egy serlegét ürítették a *honfi gond* elaltatására s a hallgatag contradictio meg volt. De a királyi udvar fénye minden gondot elozlat, a nagy báru László alakja, a dicső tettek hosszú sora kizár minden aggodalmat s a régi dicsőség mellett szépen fénylik az új is. . . .

Ezek a harezok másai a régi harezoknak, hősei dicsőített hősök, a dalnokok kobza róluk zeng, s a nép is. Alakjuk kiemelkedik a régi mysticum esodás varázsával körítve. István, László központjai a mondáknak s szép daloknak, de mellettök nem feledkeznek meg a többiről sem. Endre, Béla várkonyi esete, a pusztán pálezával is hatalmas Imre, Salamon viszálykodása stb. mind megtalálják feldolgozóikat. S ezeken kívül a vallásos ihlet tanuságai a mariánomok, melyek talán eredetileg ajtatos szerzetesek componatioi s csak úgy száltak át a nép ajkára. Igazi ihlettel vannak írva ezek, bárha nálunk a középkor fanatikus bóbortja nem is hódított annyira mint más országokban, s a kivételes tulzás is az idegen szerzetesek: kolduló barátok, dömések, ferencziek compo-

tatiója. Annak sem igen találunk több mására, mit Bárkai Lea ír másodkézből a királyi szütről, szent Margit asz-zonyinak szentséges életéről, kinek minden vágya a vértanúság, öröme cilicium, szeges öv, éles vessző; holta után esett esodáiról, miket pápai küldöttek Umbertous Blazeus és Magister de la Corre, a szent doktorok is megbizonyítottak.

A három irány kijelölhető: vallási énekek, népköltészet s történeti énekek.

Az első irodalmi renaissance a nagy Mátyás alatt volt, s habár inkább a latin verselés virágzott is a renaissance szellemében, a magyar is kedvelt volt s olyan emlékeket birunk, melyek nagyon föltötte állanak a következő század termékeinek. Ott van a hét nyelven verselő Budai Simon. Garáda Péter; humanista tudósunk s verselő írők között első a lángeszű Janus Pannonius, Pannoniai András, Nicolaus de Mirabilibus s a viraszító tudós Kalocsay György. Ott van a nagy király s annyi kiváló tudós főpap.

Mint egy oszlop emelkedik ki a szónok és költő Temesvári Pelbárt, kinek talán többet tulajdoníthatunk, mint a mennyit eddig övének ismer, bizonyit az irodalom. Népies, műköltészet egyaránt virágzik, virágzik az egyházi is. Utat találunk a középkor egyházi verselőinek dalai, hymnusa is. Varantius Fortunatus, Sedulius, Ambrosius, Voraginei Jakab, Bernardinus de Bustis, s szent Bernát hymnusai. Talán egy communis legendáról, egy nagy Marialeről szólhatunk. A szent királyokról is megemlékeznek s igazi ihlettel szólanak János püspök által emelt szobráról szent Lászlóknak: „képedt feltették magas köszálra, ragyog mint nap, sulyos mint arany.”

Szabács viadala, mit talán Csieseri András írt, a történelmi költészet fejlettségének magas fokát mutatja; szertelen főségben s nagyságban áll a trilogikus szent Katalin legenda s mély elegiai hangú költemény az, mi Mátyást elsiratja. Nincs semmi mythologizálás, se póriasság, komolyság s erkölcsi erő hatja át a kerek költői alkotásokat. Még a kor satyrikusa Apáti Ferencz hangjában is az az erő van, mit később hiába keresünk. — Később a Jagelló-korban Tabula rasa-nak nevezhetnők, ha néhány codexunk nem volna, minek másolatására a kor lazultságától hívászkodó, esömörletes érzékiségétől elfordult szerzetes, apacza-író buzgólkodott. Költészet volt, de erőben megesapant; szellemben, emelkedettségben el-lazult. Csak a virág-énekek lehettek régi elevenségekben, melyekről már a híres barát előteleg nyilatkozott. Gyér ezek emléke is, ha a jámbor körmöczbányai jegyzőkönyv-író furesaságnak probatio calamiként fel nem jegyez, akkor csak az ellene szórt gáncsokból s Sylveszter merész megjegyzése után volna róluk tudomásunk Balassa Bálintig.

A XVI. század fénypontja ő — Balassa. Olyan költő, lírai költő 200 évig nem volt. Vagans természet, egészen a kor hanyódo végleteinek megfelelő lelke. Epedő szerelem a földiek s égiek iránt egyképen, villogó szenvedélyvel, zordon mélységgel s játszi kedvvel, a keserv és fénytelen öröm s tulesapongó végletei az érzelmenek találnak hangot lantján.

Esdeklése Juliához. Buesu kedveséhez a szerelem epedő hangja: „Vérem hullásával. — Ha hozzám hajlanál. — Tündöklő szép gyémántom. — Arra is kész volnék.” — Vallásos énekeiben a kor öngyötrő bűntudata, mely keserűség, reménytelen reményesség nyertek kifejezést: „Hol a te irgalmasságod? — Melylyel vertedet gyógyítsd. — Holl a te erős jobb karod? — Melylyel hived szabadítd.” Majd panaszkodik: „Látod engem sok há-láboru mind elborított. — Veszedelem minden felől körül befogott.” — Majd kér, eseng, nem szünő bensőséggel emelkedve mindig feljebb, feljebb a kegyelem kútféjéhez: Szemem csak rád néz, fényen hogy majd elvész.” Majd meghajlik s elismeri, hogy ha ennél nagyobb ostort boesát is rám megérdemlem.” „Vezérelj utamat, mert csak reád maradtam.” S ezzel jellemeztük az énekköltészetet, melynek hangja komolyságával, mély vallásos érületével egészen hasonló. A kor nehéz, nyomasztó ködében elnémult a népköltészet s az egyházi dal komor hymnuszaiban fo-háskodtak a sok csapás elháritásáért. Nem is elevenedik föl ez csak a következő században, mikor a népies gras-satorok között nők is vannak s mondják a szép mézes dalokat.

A vallásos buzgóság és taktika a bibliai históriákat adja versben szép históriáknak: Gedeon, Suzsána, Illés próféta stb. történeti versben jelennek meg. Erősebb az erkölcsi példázás Szkárosi Átkában: nemes haragjában megsu-hogatja ostorát a jogtíró urak fölött, pártját fogja a szegény nyomorult népnek. Ez szertelen kifakadásának oka: „Mert rettenetes ez világnak mostan minden dolga — Csudálatos nagy vaksága, háládatlansága . . .” Ez a fel-fogás érvényesül a kor krónikáiban is, miket legnagyobb mennyiségben a jó Tinódi írt. A keserv hazája miatt megihletti lantját olykor-olykor, lelket önt a száraz esemé-nyek *valójába* s igazi költői erővel, szinte ódai szár-nyalással zúg.

Tinódi egy krónikája tartalmát a nép ajkáról leste el a Szigmond krónika, így a két magyar urfiak névtelen szerzője s a jó Ilosvai, Selymes Péter is Toldi Mik-lósával.

A komor hangulat, mi a kor minden írójának, praedikátorának, kik közül Bornemiszt, Bejthét említjük, átvonal kissé, vidámabb sugárt nyer azokban az eleven költeményekben, melyek az asszonyokhoz tartalmaznak intéseket. Finom gúny s éles szatira, de mindig erős erkölcsi ragaszkodás. Ezt általános témának vehetjük, a jövő század Kolosi Török Istvánja udvariasabb volt, a meny-nyiben nők gúnyolásától eltér s *Az asszonyemnek ne-mességéről* versel.

Még a következő század irodalmában is a theologiai elem a fő, a körül forog az irodalmi zajos élet. Pázmán egyrésztől, másról Alvinczi, kit Pázmán is méz édes szavunak nevez. Káldi jezsuita biblia fordításával s szen-ezi Molnár Albert sokféle munkásságával, az argumen-tumoktól nehéz Titkok titka s Praemicum evangelicorum-ja Gelejinék. — Erre a korra büszkeséggel nézhetünk vissza, mi irodalmi faj van e két század alatt, mindenikre ta-lálunk példát, némelyikre kiváló, mint a vallásos roman-tikus eposzra Zrínyinél, a regényre Gyöngyösinél, a Gö-möri táblabíránánál. A lírától a legmagasabb műfajig a drámáig vannak nyomok. Balassa, Beniczky, Rimai s lángoló dalaival Zrínyi, kinek Feszülete a legfényesebb hymnusa a vallásos érzelmenek; ilyenek még Bogáti, Látkaí, Vecsey s a miben az egész megvan az öreg Gradual; másrésztől Szegei, Kájoni s Náray Lira eve-

lestise. A főrangúak közt az említettek kivül Koháry, II. Balassa s a kuruczérmű Pelsőczy Kata Szidónia, ki a XVII. század legjobb lírikusa.

A formák alkalmazásában majdnem mindenikén meglátszik a népies hatás, benezkin a népies szellem is. A két század színeszetéről kell még szólnunk.

A minacoló kedvet nagyon megcsappantották a dörge-delmes felszólalások, de azért volt. Száraink révén ismertté lett a drámai forma is jobban. Legkiválóbb a Balassi Menyhárt áruktatásáról szóló komédia, melyben a krónikus esküszegési betegségben szenvedő Balassit mutatja be s ennek képében az egész kor képét. Felvinczy jó példája a színigazgatók „jóbi” sorsának.

Prózánk, néprózánk bár nem eredeti tárgyakkal, de van: parabolisztikus és novellisztikus. Poncianus (1573), Fortunátus (1651), Szép Mapelona (1676) Haller Hármass Históriaja (1682), ki egyszerismind Paysaban hatalmas védőiratot ad a magyar nyelv mellett: Rozsnyai kulináris stílistis, de székegy szellemességgel irt H...loquiuma.

Apécaink első tulajdonság a bölcsészettel szolgáltatta meg dicsőítésünkre nyelvünkön.

Elmellőzve nyelvtanítóinkat s kik a hazai történet-írás körül buzgózkodtak, mint a szász származású, de magyar szívű, érzésű Heltai, áttérhetünk a kurucz világra, melynek előhangjaival már ebben a században is találkozunk.

Azok a forráskönyvek, melyek fentartották ezen kor költészetét, mint a Jankovich féle gyűjteményben Szenesey György dalos könyve s a Mátrai Codex, mindakettő még a XVII. századból, s azok, a miket az újabb kutatás napfényre hozott, dalosabb kedvű, szellemű időnek mutatják a felkelések ezen idejét, mint 48-as alkotmányos hazánkét.

Az első lang talán az lehet, mit Tholnai Mihály Vitézek tükrében adott s az, melyben a magyarok Hectorát Zrínyit siratják el. Két dal is van róla. Pannónia nép utalmának, tündöklő virtussal liliomnak nevezik; az urak, Csáktornya, Vég-Légrád kiáltják Zrínyit, s Pannónia is kérdi: „hová legyek én szerelmes Zrínyim” lelkesedés és eszűggedés, pajzán, kiesapongó kedv és mely elégiai keserv ömlik el, ezek sugallják a változó szerenese forgása szerint a dalokat: gúny káromkodás fohász-kodás végtelen vegyülete.

A vesztémi hajdu levele gunyolja a törököt, hogy csak a Bakonyból tud pástort lopni, kijut ebből nem csak a töröknek, hanem a labancznak is. Meghatóan nyilatkozik a hazaszerető Vitéz Kádár emlékezetében: „ki-ontom véretem én szegény hazámért Ezeuel meghalok édes nemzetemért.” Balogh Zsigmond bus énekében hazáját siratja. Buga Jakab éneke reményre biztat, ép úgy a Petko Zsigmondé is. Az árván maradt magyar Sien-na két század minden keserve megszólal. A Tyukodi pajtásban s a 103 vesszakos Tököli haditanácsában német gyűlölet szinte maró satyra úgy a csinom Palkóban s a Hajdu-táncban is.

Még a májthenyi sík utolsó szomorú aktusa után is hosszan becseng a tárogató hangja a nemzetietlen kor ködös, latin fényvel homályos irodalmába. Körülbelül két dezzenniummal később fog lantot az egyszerű kurucz katona, hogy megírja epósát: ennek a szép daliás időnek, ellaposult a tárgy keze között, az Minerva hibája. Sokkal szöbben, költőiebben él a kurucz világ lelke azokban a dalokban, miket Károlyi gróf békeje után földönfutóvá lett bujdosók daloltak tele reménnyel a jobb fordulás iránt, férfias panasszal a sanyaru sors miatt, s hegyezett gunynyal a „tokos” ellen.

A daliás középkor utolsó sirirata a Rákóczi kesergője s Rákóczi inájában van megírva. Mikos redostói éneke, már a bujdosók hatytyudala, a fenséges induló hangjai s az ősi harmat után a gyönyörű dal elhallgatott, hogy egy emberöltőnyi álom után megszólaljon megint az elrabolt korona visszahozatalakor...

*

A nemzet megbénulását követte az irodalomé is. Amit egy félszázad adott az nem sok, mert hiányzik belől az, mi a legfőbb az igazi ihlet. Zrínyinek utánzója sem akad. A Péro veszedelme-féle krónikus, vers-kintornák nem sokat érnek. Még a vallásos líra ér a legtöbbet: a Lelki hódolásban igazi költemények vannak Faludyt s Amadet említhetjük meg, az egyik művész, de nem költő, a másik költő, de nem művész, legfőképpen a lelkesedés érdemel dicséretet. A nagy hallgatás ezen pulva korában a történetírás vesz lendületet. Méltó büszkeségünk Béli, ki Prodromusában, Notíájában s az Adparatusban kiváló műveket adott. Bor Athenasa az irodalom történet első nyoma; Pray, Katona óriási anyaghalmozat hordának össze.

A 72-ik év meghozta a megújulást. A szép királyi okos turlangja nem sikerült, a testőrök a bécsi levegőben nem betegedtek meg. Bessenyei megfújja a kürtöt s egyszerre a holt tetemnek vélt ország feléled; Báróczy, Baresay még a világhossz meggyújtói. A jó szándéktól, lelkesedéstől megterhesül a levegő, költői iskolák támadnak, zeng a nyelv különféle ritmusokban, kolonozosan s szépen. Mindegy az irodalomnak élete visszatért, a magyar nyelv megmaradt. H. József hiába germanizál, csak olaj ez a tüzre, hogy annál magasabb lángot csapjon. — Miért említsünk neveket s mért tegyünk összehasonlításokat? A magyar faj, nemzet erje szeretetével dolgozott mindenik. S az ezt követő politikai álom alatt nyelvünk csinosodott ki, nyert új színt a nagy Kazinezy munkássága által. A felgyult láng többé nem aludt el, az irodalom megtalálta azt az utat, melyen igazán a nemzeti lélek, szellem kifejezője lehet. S az mi annyi idő, századok nehéz csapásai miatt nem teremthetett meg, a XIX. században meglombosodott: nemzeti nagyköltőink: Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa — örök dicsőségünk! — — Irodalmunk minden kora hű képe politikai életünknek s a ki olvasni fogja irodalomtörténetünket — írónkat, az megfogja érteni mennyit élt ez a nemzet!

Epizód a multból.

Írta: PAAL GYULA.

Az 1873-ik év őszén történt, hogy ifjabb Lendvay Márton, a Nemzeti színház akkori hősszerelmese, hosszabb betegségéből felgyógyulva a „Hamlet” című szomorujátékban ujjal megjelent a színpad deszkáin.

Mindenki érdeklődéssel nézett a művész fellépésére, s mint ilyen alkalommal történni szokott a nézőtér-

szorongásig megtelt a főváros legválogatottabb közönségével.

Még nem játszott a zenekar, midőn Ribáry miniszteri osztálytanácsos megjelent a lefüggönyzött színpadon és üdvözölte a derék művészt, ki Hamlet kosztümjében feszülten várta az előadás kezdetét. Lendvay meglepő szavakkal mondott köszönetet az előzékenységet, azután kezetszorítottak s elváltak egymástól.

Nemsokára felgördült a függöny s az első változás után Lendvay is megjelent a közönség előtt a színpadon. Zúgó tapsvihár keletkezett most a nézőtérben; száz meg száz ajakról hangzott fel az üdvözölő „Eljen!” kiáltás; gyönyörű virágcsokrok, babérkoszorúk repültek a színpadra, mely most már egész virágos kerthez hasonlított.

Jól emlékezem a hatásra, melyet a hálás közönség lelkesedése gyakorolt Lendvayra. Mint a színképező akkori növendéke, én is ott álltam a színpadon felkő-alakban felállított dán kísérlet között, még pedig közvetlen mellette s így minden mozdulatát figyelemmel kísérhettem.

Lendvay, hogy minél jobban megfeleljen a tüntető közönség várakozásának, egészen átérve szerepét, meg lépően játszott: ő Hamlet volt a szó teljes értelmében. Még Odry Lehel is lejött a színészek páholyából és a coullissák mögött nézte végig azt a jelenetet, mikor Hamlet zárdába küldi kedvesét: Oféliát. — Nagyszerű, megragadó, lelket megrázó jelenet volt ez!

Láttam Rossit, a hírneves olasz művészt is ebben a szerepben, de — ne vegyék tőlem elfogultságnak — Lendvay nekem jobban tetszett ez alkalommal.

Azonban a kifejtett phisicai erő, kimerítő a betegségéből csak akkor tájban felélt embert, s a következő felvonás vége felé lankadni kezdett ereje. Közel volt az összerokadáshoz: jobbajával Szigeti Imre karjára támaszkodva birta csak bevégezni jelenetét.

A közönség tapsolt, és nem sejtette, hogy az ünnepezt művészek mily órási küzdelmébe került a kivívott siker.

A függöny ujjal felgördült s a színpad temetőt ábrázolt, hol a tébolyodottan elhalt Ofélia sírgödörét ássa a sírásó. Itt kellett volna Hamletnek találkozni Ofélia lányjával: Lertesszel, ez a legszebb, de legtöbb phisicai erő igénybevévő jelenet: jól láttam, hogy a kimerült Lendvay is ettől tartott leginkább.

Vizvári, mint sírásó, már két ízben eldudolta dalát a sírfenekén, a sugó is meglehetősen hangosan kiáltotta Lendvay nevét, de ő nem lépett a színtérre; mereven maga elé bámulva állt a coullissák mögött, mint akiből kihalt az élet.

Lertesz már jelen volt a sírnál. Lendvay most felriadt s a színpadok között végső erőmegfeszítéssel elkezdte szerepét:

„Ki az, kinek fájdalma tul zajg mindenem, kinek jajjára bővölten áll meg a vándoresillag?!”

De nem szólhatott többet; szemé előtt felfordult a világ s a coullissáknak támaszkodva egy ideig még küzdött magával, azután a helyett, hogy a színtérre lépett volna, betántorgott öltözdéjébe.

A függöny legördült, a közönség izgatottsága tetőpontra hágtott.

Szigeti Imre lépett a függöny elé kijelenteni, hogy az előadás, Lendvay hirtelen rosszullete miatt, félbeszakadt.

Míg a nép zúgott a nézőtérben, addig a lefüggönyzött színpadon kétségbeesett sikoltás rezgett meg a levegőt, mely a jelenvoltak szíve mélyeig hatott.

Lendvayné Fánesi Ilka asszony sikoltása volt ez, ki ijedten rohant öltözdéjéből a színpadra s a sir előtt alétan rogyott a padozatra.

Csak nagy nehezen lehetett magához téríteni a szerető nő.

Mikor szempilláit felemelte, először is Lendvai tekintetével találkozott, ki bágyadt mosolyal bátorította őt. A szegény asszony férje keblére borult és zokogott.

Megható jelenet volt ez, mely sokak szemébe könyet esalt.

Fánesi Ilka asszony, midőn értesült öltözdéjében az előadás félbeszakadásáról, hirtelenében azt gondolta, hogy beteges férje arra a sorsra jutott, mely hosszú évek előtt Egresit érte volt, s ezt annyival inkább gondolhatta, mert Lendvay oly mélyen át szokta érezni szerepét, hogy azon a napon, melyen valamely nagyobb szabású tragédiában fellépett, hallgatag, komor volt; továbbá, mert ő (Fánesi Ilka) szinte szemtanuja volt annak a megdöbbent jelenetnek, midőn Egresi Gábor halva rogyott a színpadra, a mennyiben ő, mint hajadon, a podeszta fiatalabbik, Lendvay pedig — még akkor nőtlén — az öregabbik fiát személyesítették.

A derék művész még néhányszor fellépett, ha jól emlékszem: „Don Caesar de Bazan”, „Ördög naplója” és a „Makrancos hölgy” című darabokban, azután ismét fűdöre ment, honnan meghalni tért vissza hazájába.

Hirek és vegyesek.

A magyar társadalom hírlapja, a közvélemény hű szószólója, mindennap kimerítő és eleven története ez a Horváth Gyula lapja, a „Magyar Hírlap”, melynek felelős szerkesztője: Fenyő Sándor. Munkatársai a független politikusok és írók olyan tábora, a melyhez hasonló magyarságu és erőt sohasem támogatott még egyetlen magyar napilapot is. Vezérezikéi, amikor a parlament eseményeiről számot adnak, egyszerismind események a parlamentben és nem csupán a politika mindenlétéről referálnak, de munkát adnak magának a politikusoknak. Jobban és gyorsabban semmiféle napi újság nincs tájékozva sem politikai, sem társadalmi vagy gazdasági ügyekben. A „Magyar Hírlap” informatiók tekintetében az első, itéleteiben és véleményeiben pedig teljesen független minden pártkötelektől, akármilyen érdekelt. A „Magyar Hírlap”-nak nem imponál semmi, csak a közjó, és az ezért való küzdelemben a fegyverei a legradikálisabbak. Vág, üt, szur minden tekintet nélkül. A lapnak nagy szépirodalmi részét is ez a radikális szellem lengi át. Az új Magyarország legkiválóbb elbeszélői vannak állandó szerződéssel a „Magyar Hírlaphoz” lekötve. A vidámságnak és a jóízűt nem sértő pikanteriának van szentelve a Társaság című rendszer rovata. A humornak egyébként is barátja a „Magyar Hírlap”: kultiválja azt úgy újdonsági, mint különülék rovataiban, szerkesztői üzeneteiben, kisebb nagyobb önálló cikkeiben. Nevezetesen a lap ingyen mellékletei és ajándékai, ilyenek az

uj évre kiadandó nagy Milleniumi albuma, amely dízműnek bolti ára két forint lesz, de a „Magyar Hírlap” minden régi és új, akármely naptól belépő előfizetője ingyen kapja meg. Az illusztrált nagy díszalbum gazdag alkalmi és szépirodalmi tartalmára felhívjuk mindenki figyelmét. A millenáriusi kiállítás műképeit, mintha az egész már megtörtént volna, az albumból ismerneti meg a magyar közönség. A legterjedelmesebb és leggazdagabb napilap egyszerismind a legolcsóbb is. Előfizetési ára egy hónapra: 1 frt 20 kr. Kiadóhivatala: Budapest, Honvédtétele. Mutatványszámot bárkinek szívesen küld a „Magyar Hírlap”.

Kivándorlás Gömörmegeyéből Megyénk egyes helységeinek lakosain valóságos lázas vágy vett erőt, hogy hazájuknak hátat fordítva, Amerikába vándoroljanak. Majdnem naponként előfordul, hogy majd itt, majd ott, fognak el egyeseket, kik vagy utilevel nélkül vagy hamisított utlevellel indulnak a nagy világba. Lelketlen ügynökök elhalmozzák a szegény népet csábító levelekkel. A napokban Csucsom községben kilenez gruzdaember kapott ilyen levelet. A hatóság éber szemmel kísérte ezt a manipulációt és mindent elkövet a kivándorlási mánia megakadályozására.

Melyik újságot járassuk? Az „Ország Világot”, mert az a legértelmesebb, legszebb, legolcsóbb képes hetilap. Közül bőven szép novellákat, regényeket, verseket, ismeretterjesztő, szórakoztató cikkeket; képeiben bemutatja hétről-hétre a napi történet nevezetesebb eseményeit, érdekesebb alakjait, a művészet jelesebb termékeit. Elsőrendű írók írják, kitűnő művészek rajzolják minden számát. Van rendszeres zeneműlekklete, állandó dívatrovata. Karácsonyi számában pedig, mely különben is kétszeres terjedelemben, gazdag tartalommal, gyönyörű illusztrációkkal jelenik meg, új regényesarnokot indít meg, sorra bemutatva a hazai és külföldi regényirodalom legjelesebb termékeit. Ennek a regényesarnoknak ez évben megjelent részét a januárban belépő előfizetők ingyen megkapják, nem különben a gazdag tartalmu érdekes karácsonyi számot is. Az „Ország Világ” gondos, kitűnő szerkesztése Váradi Antalnak, a kiváló írónak érdeme, a ki körül a munkatársak egész serege csoportosul, hogy a lapot minél érdekesebbé, változatosabbá, minél szebbé tegyék. Az „Ország Világ” előfizetési ára negyedévre két forint, félévre 4 forint. Az előfizetése a kiadóhivatalnak küldendő. (Budapest V. Hold u. 7. sz.) A kiadóhivatal mutatványszámokat ingyen küld, tessék csak egy levelező lapon hozzáférni.

Érdekes események esztendőjének lehet igazán a jövő évet nevezni. Már kora tavasszal elkezdődnek a világra szóló ünnepélyek, a melyen a művelt nemzetek fejedelmi részint személyesen, részint fényes képviselőkkel vesznek részt. Ezután következnek: az új parlament nagy megnyitó ülése, a nemzeti kiállítás, a hazai és nemzetközi nagy kongressusok, a szokatlanul fényes történeti díszmenet, mely Magyarországnak ezredéves multját káprasztató fényben fogja feltüntetni; mindaz csak esekélyebb része a jövő millenárius év rendkívüli gazdag eseményeinek. A közönség a legnagyobb érdeklődéssel kíséri már most is a készülődéseket, de az érdeklődés tetőpontra természetesen majd csak az ünnepélyek uralmával fog lépni. A lapok már is intézkedéseket tesznek a közönség érdeklődésének kiegészítésére. E tekintetben a „Magyarország” rendszere, mely már eddig is fényesen bevált, a művelt közönséget országjárta meg fogja győzni, hogy a „Magyarország” megjelenési ideje a vidék közönségére nézve a legkedvezőbb. A munkatársaknak egész serege gyűjti össze a nap eseményeit a „Magyarország” számára. A legmodernebb nyomdai technikával felszerelve ezek az események a nap folyamán és a késő esti órákban már feldolgozva, kiszedve stereotípálva vannak, úgy, hogy az éjjel induló vonatok a „Magyarország”-nak már ezer és ezer példányait repítik szét az ország minden tája felé. Mig más lapok csak a déli vagy esteli órákban jutnak el olvasóikhoz, a „Magyarország” olvasója már a reggelinél teljes részletességgel olvashatja az előző nap összes eseményeit: a világra szóló ünnepélyeket, a kongresszusok eredményeit, az országgyűlési tárgyalásokat, gazdasági és törzsei tudósítások és az ország és külföld minden nevezetesebb hírért és eseményért. A „Magyarország” ezzel az újítással, mely a külföldi már kitűnőnek bizonyult, még eddig egyedül áll hazánkban, s hogy a mi közönségünk is mennyire méltányolja ezt az igazi sajtó-reformot, mutatja az a számos elismerés, mely az ország minden vidékéről naponként érkezik a „Magyarországhoz”. De ezen az előnyön kívül a „Magyarország” gazdag tartalma, politikai jó értesülése, férfias és nyílt szelleme, változatosága, eleveleg által is meghódította a közönséget úgy, hogy ma általánosan a legjobb lapnak van a „Magyarország” elismerve. A lap felelős szerkesztője: Holló Lajos orsz. képviselő, főmunkatársa Bartha Miklós, az országnak ez idő szerint legelső publicistája, helyettes szerkesztője: Incezy László. A „Magyarország” kiadóhivatala bárkinek kívánatára egy hétig ingyen küld mutatvány számokat. A kiadóhivatal címe: Budapest Sándor u. 2., a hová az előfizetési pénzek is küldendők. (Egy hóra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr., félévre 7 frt, egész évre 14 frt.)

A sólyomvadásznő. Ez a című annak a bájos festménynek, melynek remek másolatát az Egyetértés kiadóhivatala ingyen küld meg mindenkinek, aki a „Röptében a Nagyvilág körül” című pompás díszművet megvette. Bájos arcu hölgy remek almásszürke lovon magasra tartja sólymát, mely kiterjesztett szárnyakkal éppen elrepülni készül. Oldalt egy faesportnál áll a hölgy apródja. Az egész kép rendkívüli kedves benyomást tesz a szemlőre. A kép kivitele igazán művészi, minden színárnyalat meglepő finomsággal és hűséggel van visszaadva s ily művészi kivitelű kép a műkereskedésben legalább is annyiba kerülne, mint az egész díszmű a képpel együtt. Az „Egyetértés” kiadóhivatala e mű kiadásával igazán díszes munkát végzett, mert a magyar könyvpiacra ily értékes s a mellett olcsó mű eddig meg nem volt kapható. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy eddig a műből 3 kiadás fogyott el 20,000 példányban s a negyedik most elkészült kiadás pompás díszkötésben a karácsonyi könyvpiac legkelendőbb újdonságának ígérkezik. Egy díszkötésű példány ára 6 frt 50 kr. A jutalomképpel díszes keretbe is kaphatók rendkívüli olcsó eredeti gyári áron 10 frtért, 6 frtért és 5 frtért.

le szemét az örök álomra. Halálát hosszas betegség előzte meg s elhunyt a családot, midőn a szép reményű ifju küszöbén állott azon időpontnak, midőn az életbe kilépve a társadalomnak számottevő tényezője lehetett volna. — Az elhunyt családja a következő gyászjelentést adta ki: Tiszánagygyévi Id. Vajda Ferdinand, mint édes atya, a maga, valamint gyermekei: István, Ilona férjével Veesey Dezsővel, Pál és Róza mint testvérek; Balogh Kálmán, mint nagyatya és fia Béla, valamint Id. Vajda István és neje, fia András és neje; öz. Vajda Gyuláné és fia László; öz. Márjássy Lászlóné és gyermekei: Ida, Margit férje Orosz Zoltánné családjával, és Tivadar; Szoboszlai Klementina, Madarassy Gyuláné családjával; öz. Bakó Istvánné és a számos rokonok nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett felejtetetlen legjobb gyermek, szerető testvér, unoka, unokatestvér, öcs és rokon Tiszánagygyévi Ifj. Vajda Ferdinand joghallgatónak, élete 20-dik évében, 1895 évi december hó 19-ikén éjjeli 11 és 1/2 órákor, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei f. évi decz hó 22-ikén d. u. 2 órákor fognak a P.-apáti családi sírkertbe az ev. ref. egyház szertartása szerint nyugalomra tétetni.

Koszoru-alap. Lokesánszky Endre, ki a közel mult napokban temette el egyik kedves rokonát, a maga és gyászoló családja nevében száz forintot küldött a helybeli egy. prof. főgymnázium igazgatóságához oly czéllal, hogy ez összeg kamata három évenként egy a magyar nyelvben és irodalomban, továbbá a magyar történelemben kiváló s e mellett szegény tanulóknak jutalmul adassék. Szíves elismeréssel emlékezünk meg e nemes adományról egyfelől azért, mert értesülésünk szerint a fentebbi alapítvány összege az elhunyt Kovács Zsuzsanna ravatalára szánt családi koszorúkat helyettesíti s így ugy tekinthető, mint a megboldogultnak nevént fentott örök emlékezet, de másfelől magában a tényben követendő példát látunk a jövőre, melyet polgártársaink figyelmébe ajánlunk. Lokesánszky adománya annál nemesebb és értékesebb, mert ennek alapja az elvesztett rokon emlékéhez való szeretetteljes ragaszkodás, melyet az alapítvány méltóbban fejez ki egy ragyogó, de hervatag koszorúnál. A főgymnázium Kovács-Lokesánszky koszorualap czímen kezeli a nemes alapítványt.

Táncmulatság. A rimaszombati koresolyázó egyesület karácsony másodnapján 26-ikén este a „Három Rózsán” tartandó mulatsága iránt nagy az érdeklődés, s előrelátható, hogy azon szép számú közönség vesz részt, mely — ha már a jégen nem szórakozhatik — legalább a parketten fog mulatni.

A Gömör megyei orvos- gyógyszerészegylet huszonhatodik évkönyve most jelent meg az elnökség összeállításában. A 66 lapra terjedő, nagy goddall összeállított és tudományos szempontból igen magas színvonalon álló évkönyv elsősorban az 1894 szeptemberben Tornallyán tartott gyűlés jegyzőkönyvét, Dr. Urszinyi által szerkesztett, a tudományos orvosi előadásokkal együtt közli. Majd a f. év május havában Rozsnyón tartott közgyűlésnek Dr. Löcherer Tamás szerkesztésében felvett jegyzőkönyv következik, melyben szintén egész terjedelműben közöltetnek az érdekes orvosi és gyógyszerészeti szakelőadások. Közlemények vannak az évkönyvben: Pazár, dr. Urszinyi, dr. Török, dr. Ruber, dr. Löcherer, dr. Tavassy, dr. Kármán, dr. Gutlohn, dr. Szabó, dr. Fábry orvosoktól és Orient Gyula gyógyszerésztől. A esinon kiállított füzet a Rábely Miklós nyomdájából került ki.

Szilyester-esti mulatság. A nőegylet szilyester-esti mulatsága fényes sikert ígér: nemesak városunk intelligens közönsége, de a vidék előkelősége is részt vesz azon, s a tűzér tisztikar teljes számban meg fog jelenni. A dalárda szép nótákkal fogja gyönyörködtetni a közönséget, mely bizonyára a legjobb virágos hangulatban fog éjfélkor egymásnak „boldog újévet” kívánni.

A rimaszombati főgymnasium „Tornakörének 1895. évi december hó 18-án tartott estélyén és versenyén a következők nyertek *diszoklevelet*: I. Korlátlan mint I. ső Dienes Gyula, 2-ik Lőkös Sándor, 3-ik Vaka József, II. Nyújtó. 1-ső Magyar József, 2-ik Pour Richard, 3-ik Győry György. III. Magas ugrás. 1-ső Kubinyi Zoltán és Hollesch Béla 160 cm.-rel egyenlők (holt verseny), 2-ik Parragh József 155 cm. IV. Súlydobás. 1-ső Bódi Béla 654 cm., 2-ik Gellén József 630 cm. V. Vivás. 1-ső Huszth Aladár, 2-ik Szakal Miklós. VI. Birkózás. Győry György és Vaka József tüntek ki.

A nyári táncmulatságok rendezőinek azzal a kellemes hírrel szolgálhatunk, hogy a millenárius évtől kezdve a majálisi meghívók aljára nem lesz szükség odanyomatni, hogy „kedvezőtlen idő esetén a mulatság jövő vasárnapra halasztatik”, — vagy „folytatása a Három Rózsza nagytermében lesz”, mert a képviselőtestület a hétéfői ülésben felhatalmazást adott a tanácsnak arra, hogy a „Széchenyi kert”-ben május 1-ére egy tágas fedett táncz helyiséget építhessen, a mi ha létesül, miben nem kételkedünk — ismerve polgármesterünk „erélyét”, melyre a közgyűlési teremben is hivatkozás történt — holmi hirtelen kerekedő nyári zivatarok többé nem fogják kényszeríteni mulató közönségünket arra, hogy a fürdő szűk helyiségeibe meneküljön.

Tűzoltók mulatsága A putnoki önkéntes tűzoltó egyesület december 29-én a Vám-vendéglőben közvacsorával egybekötött táncmulatságot rendez. Belépti díj 1 korona. A közvacsora árai a következőképp állapították meg: bor és thea 25 kr., sülték és fagyalt 20 kr., sajt, tészták és fekete kávé 10 kr. Boldog putnokiak! Tessék nálunk megpróbálni egy közvacsorát 55 krból kiállítani!

Jótekonyczélú műestély Salgó-Tarjánban. A salgó-tarjáni műkedvelők az aczélyártelepi iskola árva- és szegényorsora növekedésének segély-alapja javára a tisztí kaszinó termeiben f. hó 14-én szépen sikerült, tánczszal egybekötött műestélyt rendeztek, melyen a műsor következő volt: 1. „A tengeren” ábránd Liszt Ferencztől. Zongorán előadta: Borbély Elza. — 2. a) „Sóhaj” Mendelssohntól. b) „Magyar népdalok” Enek-kettős Szvoboda Olga zongora kísérete mellett előadták: Perné Valeria és Szomor Károly. — 3. „Egy baleset” dialóg Gabányitól. Személyek: Margit: Lépes Margit. Gyula: Vályi Kálmán. — 4. „Az én dalom” Gumperttől. Wanjura Frida zongora kísérete mellett énekelt: Quirin

Mariska. — 5. Zichy „Apotheosis”-a élőkép, melyben szerepeltek: Hungaria Szvoboda Olga, Hadi jog Lépes Margit, Magyar nép leánya Borbély Elza, Özvegy nő Wanjura Frida, Öreg parasztasszony * * *, Öreg paraszt Gazdy Gyula, A nemzet költője Gereser Ferencz, Honvéd tisztt Szlovenszky Vilmos, Paraszt legény Sárly Kálmán, Osztrák diplomata Soós Barna, Osztrák tábornok Vályi Kálmán. — 6. „Polonaise” Chopintól. Zongorán előadta Wanjura Frida. — 7. „A fonóban” élőkép a magyar népelethől. Ebben szerepeltek: Nagyanyó * * *, Nagypó Gazdy Gyula, Paraszt menyecske Szvoboda Olga, Ennek férje Vályi Kálmán, Fiatal özvegy parasztnyenyecske Borbély Elza Paraszt leányok: Lépes Margit, Pfaff Lujza. Pfaff Mariska, Quirin Mariska. Paraszt legények: Gereser Ferencz, Sárly Kálmán, Soós Barna, Szlovenszky Vilmos.

Nagy írók, nagy nevek. Szász Károly, Várdi Antal, Bársony István, Vajda János, Endrődi Sándor, E. Kovács Gyula, Sas Ede, Feleki Sándor, Tóvölgyi Titusz, Erdélyi Zoltán, Pásztor Árpád, Krudy Gyula, Darnay Kálmán, Adorján Sándor stb. ime ezek azok az előkelő írói nevek, melyeknek érdekes, mulattató közleményei tarkítják az „Ország Világ”-nak, legszebb képes lapunknak karácsonyi számát. Azonkívül az ország legelőkelőbb 50 színművésze és művésznője tesz érdekes vallomást arról, hogy mi a legkedvesebb szerepe és miért? Ez a sorozat méltó feltárást fog kelteni mindenfelé. Az „Ország Világ”-nak ezt a diszes, pompás karácsonyi számát, mely könyvalakban külön regény mellékletet is ad, a januárban belépő új előfizetők ingyen kapják. Az „Ország Világ”, melynek ezek után külön ajánlásra nincs szüksége, negyedévre csak 2 frt. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest V. Hold u. 7. sz.)

Nyilvános számadás. A rimaszombati egyesült prof. főgymnasium tornaköre által 1895. december 18-án rendezett estélyéről szóló számadás. Bevétel belépti díjából 91 frt 5 kr., felülfizetésekből 13 frt 37 kr., összesen 105 frt 42 kr. — Felülfizettek: Kubinyi Imre, Alitisz Miklós, Gellén Endre, Barna Imre, Setina János 1 frttal, Draskóczy Viktor 70 kr., dr. Löcherer Tamás, dr. Szabó Samu, Polnis János, Eckstein Fieszko, Fábry János, Horváth László, Kern Adolf, Jellinek B.-né, Kalla Mihályné, Lokesánszky Endre 50 kr-ával, Dienes Gyula, Gellén József, Gedeon Jenő 30 kr-ával, dr. Kármán Aladár, Branszky Gyula, Volko Gyula, Alexay György, Győry György 20 kr-ával, Pour Richard, Horváth Gyula, Vaka József, Mátyás Aladár Bódy Béla 10 kr-ával, és többen kevesebbet. — Kiadás zenére 25 frt, díszítésre 1 frt 53 kr., világításra 1 frt 44 kr., nyomdaköltségre 4 frt 60 kr., vegyes 1 frt. Összesen 33 frt 37 kr. Marad a milleniumi országos tornaverseny költségeire 71 frt 85 kr. A felülfizetők t. h. ölygek és urak szíves adományaikért fogadják a tornakör hálás köszönetét. Rimaszombat, 1895. decz. 19-én. Dienes Gyula, ifjusági elnök.

Szabászati tanfolyam. Mint lapunk túldalán — a hirdetés-k között — olvasható, városunk és vidéki előkelő hölgyközönségének általánosan kedvelt és kiválóan szakképzett szabónője öz. Berger Francziska, kinek izléses és ügyes munkáját a sok szebbnél-szebb női toilette ékesszólóan díszéri, négy hétre terjedő kurzust nyit a női ruha-szabászatból. Ez okos gondolatot széles körben megfélelő rokonszenvenvel fogadják annál is inkább, mert a nálunk tapasztalható díszéretes háziás nevelésnek a ruhaszabászat elsajátítása egyik főköllékelt képezi. A középosztály, az értelmiség, czélszerűség szempontjából és bizonyára meg fogja ragadni a kínálkozó kedvező alkalmat, s megtanulja a saját ruhaszükségletének fedezésére is alkalmas szabászatot.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Magán-hirdetések.

Bérbeadó lakás bolttal.

Rimaszombatban a Kossuth Lajos-utca 20-ik szám alatti emeletes ház földszinti része, mely egy bolt, két szoba, kamra és fatartó, továbbá az udvarban levő: egy szoba, konyha, kamara és fatartóból álló lakások együttesen vagy külön-külön is **1896. év május hó 1-től** bérbe kiadó. Bérbelni kívánók forduljanak **Burszky Sámuel** tulajdonoshoz.

Báli ruhakelmék; divatos finom crepe-ek!

GUTTMANN EDE

férfi- és női divatáru üzlete

Rimaszombat. Deák Ferencz-utca és a főter sarkán.

Van szerencsém a nagyérdemű vidéki és helybeli közönség b. tudomására hozni, hogy **budapesti- és bécsi utazásomból** visszatérve, férfi- női divatáru raktáramat menyasszonyi kelengyékhez szükséges czikkekkal dusan felszerelve jelentékenyen kibővittem. Ajánlom bőségesen ellátott raktáramat a nagy közönség szíves figyelmébe!

Egyszersmind van szerencsém tudatni, hogy magammal hoztam a legújabb divatu báli ruhakelméket és különféle finom crepeeket, melyek üzletemben jutányos árak mellett nagy választékban kaphatók. — Üzletemet a n. é. közönség szíves pártfogásába és figyelmébe ajánlva vagyok tisztelettel

GUTTMANN EDE

férfi- és női divatáru üzlete.

Báli ruhakelmék; divatos finom crepe-ek!

ÚJ KÖNYVKÖTÉSZET.

LEVAI IZSÓ

KÖNYVKÖTÉSZETE

RIMASZOMBATBAN.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy helyben, a mai kor igényének teljesen megfelelő

új könyvkötészetet

rendeztem be, hol minden e szakmába vágó munkát gyorsan, pontosan és izlésesen készítek a lehető legmérsékeltőbb árak mellett.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

LEVAI IZSÓ,

könyvkötészete Rimaszombatban.

ÚJ KÖNYVKÖTÉSZET.

Jegyzősegéd!

A községi és körjegyzői teendőknél jártassággal bíró **jegyzősegéd**, azonnali felvételre kerestetik. Ajánlkozások — esetleg a feltételek közlése mellett is **Kokova** (Gömör) u. p. ugyanott, **Prunyi Vilmos** községi jegyzőre czimzendők.

Diszmú áru raktár!

RAKOTTYAY LAJOS

könyvkötészete, könyv- és papirkereskedése.

RIMASZOMBAT,

Jánosi-utca a főgymnasium mellett.

Ajánlom a n. é. közönség figyelmébe a 20 év óta fenálló **könyvkötészetemet**, melyet újabb gépekkel kibővitve, a legmagasabb igényeknek megfelelőleg, semmi áldozatot sem kímélve, oly módon rendeztem be, hogy tökéletes, izléses munkát jutányos áron Lépes vagyok kiállítani.

Bátor vagyok felhívni a n. é. közönség figyelmét **könyv- és papirkereskedésemre**, a hol is nagyon jutányos áron történt bevásárlásaim folytán, bámulatos olcsó áron vagyok képes minden e szakba vágó czikkeket, úgy mint: **levélpapírok, levéldobozok, irókák, író tollak, írókönyvek, írónok, iskolai-táskák, iskolai- és imakönyveket** kiszolgáltatni.

Diszmú árúkból alkalmi ajándék tárgyak: gyufatartó, óratartó, pénztárcák, szivartárcák, albumok, emlékkönyvek, sok szép **karácsonyfa díszítések**, nagy mennyiségben raktáron vannak.

Simko E. „Gömör Kishont földrajza” egyedüli bízománya én vagyok s ezen könyv egyedül nálam kapható.

Gyászszalagok nyomása azonnal eszközöltetik.

Teljes tisztelettel

4 *

RAKOTTYAY LAJOS.

Bámulatos olcsó árak!

Jutányos árak:

Pontos, figyelmes kiszolgálást!

Bérbeadó lakóház.

Rimaszombatban a Losonczy-utca 14-ik sz. alatti ház, melyben 5 szoba, konyha, kamara, pincze, kert és melléképületek vannak 1896-ik év május 1-től kezdődőleg bére kiadatik — Bérelni szándékozók forduljanak a tulajdonos **özv. Vályi Lajosnéhoz** Losonczy-utca 24. sz. a. 1—*

Hirdetés.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy egy

harisnya-kötő gépet

szereztem be, melyen mindenféle férfi-, női- és gyermek harisnyákat jutányos áron készítek.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Rimaszombat, 1895. nov. 19.

Csillag Mórné.

Lakás: Losonczy-utca 40-ik szám.

Eladó ház.

Rimaszombatban a Kmetty-utca 16-ik számú ház, mely áll három szoba, konyha, éléskamra és kettős pinczéből, a hozzá tartozó belsőszobával és faszínnel szabadkézbe eladó. Értekezni lehet ugyanott a tulajdonossal.

Hirdetmény.

4030. sz. — A m. kir. igazságügyminiszter 1895. évi október hó 28-án 43324./I. A.—I. m. 1895. sz. alatt elrendelte, hogy a rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Gortva-Kisfalud és ahhoz tartozó Bíröfalva és Cseniz puszták telekkönyveibe fölvetett mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. törv.-cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a teleknyezőkönyvi bejegyzések helyesbítése foganasítottassék.

E czéleből a helyszíni eljárás a nevezett községben 1896. évi január hó 27-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhívtnak:

1. mindazok, a kik a teleknyezőkönyvben előfor-

duló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutatassák fel;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsennek, hogy az átírásra az 1886. XXIX-ik t.-cz. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékelengedési kedvezménytől is elesnek: és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság. Rimaszombat, 1895. december 8-án

Altdorffer, kir. törvszéki bíró.

Nagy karácsonyi kiárusítás.

Löfkovics Lipót áruházában RIMASZOMBAT (Főtér.)

Üzletemben levő összes áruk e héten mélyen leszállított áron árusítatnak.

Nem létezik oly ajándéktárgy, mely nálam ne volna feltalálható, kérem arról meggyőződni,

az árak meglepő olcsók!

Különös figyelmébe ajánlom a n. é. vevő közönségnek mielőtt bevásárlását eszközli, raktáram megtekintését.

Tisztelettel

LÖFKOVICS LIPÓT.

Meglepő olcsó szabott árak.

Legujabb tárgyak.

Meglepő olcsó árak.

Hölgyek figyelmébe!

BERGER FRANZISKA

női ruha-szabó és szabászné

Rimaszombat, Jánosi-utca 5. Zehery-féle ház.

Nagyérdemű hölgyközönség!

A múlt évben ugy a helybeli, mint a vidéki fiatal hölgyek közül többen jelentkeztek nálam, s azon óhajukat fejezték ki, hogy — a ruha-szabásban magukat kiképezni akarván, — az alap megvetését tanítással előmozdítsam.

Különböleg akadályok gördültek akkor e kívánságuk teljesítése elé, most azonban elhatároztam hogy a legujabb s teljesen modern methodus szerinti szabászatból négy heti — közös megbeszélés utján megállapított időben tartandó — **tanfolyamot nyitok.**

A cursuson esekély díjazásért a női szabászat elemeit és részleteit elméleti és gyakorlati uton fogom a jelentkezőknek bemutatni. Főgondom lesz természetesen az, hogy tanítványaim magukat a női ruha-szabásban lehetőleg tökéletesítsék!

Jelentkezni lehet bármikor szabászati műtermemben!

Egyszersmind tisztelettel felhívom a város és vidéke nagyérdemű hölgyközönségének szíves figyelmét a kor követelményeinek teljesen megfelelően berendezett **szabászati műtermemre**, melyben a legutolsó divatszert teljesen és teljes szakképzettséggel kiállított **elegáns női ruhák gyorsan és jutányosan** készíttetnek.

Teljes tisztelettel maradtam

Rimaszombatban, 1895. december hó.

Özv. BERGER FRANZISKA,
női ruha-szabászné.

Hölgyek figyelmébe!

Eladó.

Rimaszombatban a „Deák Ferencz“- és „Koháry“-utczák sarkán, a kaszárnyával szemben levő

nagy emeletes épület,

az ezzel közvetlen összeköttetésben levő „Koháry“ utczai **bolthelyiség és földszinti lakóház**, továbbá

szappan-gyár,

kényelmes földszinti lakház és melléképülettel, 466 □-öl területű udvartér és 366 □ ölet tevő csinos kerttel, olcsó árban és igen előnyös feltételek mellett szabad kézből eladó; értekezni lehet **Huszth Lajos** v. árvaszéki előadónál Rimaszombatban. 5—*

Nagy karácsonyi és újévi Occasio!

REISZ JÓZSEF

gazdagon felszerelt áruházában

RIMASZOMBAT,

Deák Ferencz-utca.

A magyar általános köszen bánya részvénytársulat,

Budapest, V., Erzsébet tér 19.

ajánlja a t. cz. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak valamint a külsőbön álló **szobafűtési idényre**

akna, koczka- és darabos szenét

királdi és sajó-szent-péteri bányáiból

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva

3—6